

Šiame numery

NA TAI PABANDYKITE ATSPĖTI.
STASIO BARZDUKO MĄSTYMAI APIE SAVO
TAUTĄ IR BENDRUOMENĘ.

MŪSŲ LAIKŲ HEROJAI KASYKLŲ MIESTE —
BELGLJOS LIETUVIO RASYTOJO DEBIU-
TINĖ KNYGA.

KAZIO BRADŪNO EILERASČIAI.

NIJOLĖS JANKUTĖS APSAKYMAS "VARPU-
CIO RAVETOJA".

KUN. K. PUKEVICIUS APIE TAI, KĄ TURIME
IR KO DAR REIKETŲ.

NAUJI LEIDINIAI
KULTŪRINĖ KRONIKA.
FILMŲ ĮVAIRUMAI
SPYGLIAI IR DYGLIAI

Mąstymai apie savo tautą ir bendruomenę

Praplėsta kalba Tautos šventės minėjime Detroito 1972 m. rugsėjo mėn. 10 d.

STASYS BARZDUKAS

Tai liečia tautą tėvynę, tai lie-
čia jos išsivijimą svetur.

Taip jau gyvenime yra, kad
vienai savo tautai kraujam turtus,
kiti juos išbarstom. Vieni savo
tautą stiprinam, kiti rausiamės
po jos stiprybės pamatais. Arba
kaip mūsų poetas V. Mykolaitis-
Putinas vaizdžiai išsako savo vie-
no eilėraščio taikliu sugretini-
mu:

Vieniems tu didvyrių
palaiminta žemė
Kitiems — tu nykštukų
varginga tėvynė.

Didvyrių palaiminta žemė

Didvyris — kas reiškiasi svar-
biais ir visiems naudingais dar-
bais, kas pasižymi savo sumanu-
mu, ryžtingumu, pasiaukojimu,
kas atlieka didelių žygius. Did-
vyriui didingumu yra pažymė-
ta daug Lietuvos istorijos mo-
mentų. Mindaugo XIII a. įvyk-
dytas Lietuvos suvienijimas įgali-
no atsispirti prieš užmačioms
Lietuvą nukariauti. Lietuviai iš-
vengė prūsų likimo. Gedimino
XIV a. Lietuvos kultūrinimas ro-
dė pastangas vytiš Vakarų Euro-
pą. Žalgirio 1410 liepos 15 mū-
šio laimėjimas sulaukė vokiečių
veržimais į Rytus. Lietuvos sta-
tuto parengimas ir 1529 paskel-
bimas padėjo valstybei teisinius
pagrindus. Vilniaus akademijos
1579 įkūrimas buvo pradžia švie-
sųjų paruošimo su aukštuoju
mokslo. Pirmieji tautinės dvasios
laikraščiai — Aušra (1883),
Varpas (1889), Tėvynės Sargas

(1896) ir kt. — subrandino Si-
mono Daukanto, Petro Kriaučiū-
no ir kt. pradėtą tautinį lietuvių
atgimimą. Nepriklausomos Lie-
tuvos atstatymas 1918—40 suda-
rė sąlygas lietuvių tautai kultū-
riškai bei valstybiškai subręsti ir
tapti pilnateisiu pasaulio tautų
šeimos nariu. Partizanų 1944—
52 kovos rodė milžiniškas visos
tautos pastangas nusikratyti sve-
timųjų okupacijos jungu. Ir kt.

"Nėra abejonės, — pastebi
Juozas Girnius, — jei būtume
stokoję didvyrinės dvasios, ne tik
nebūtume turę laimingesnės is-
torijos, bet ir apskritai neturė-
tume istorijos, — būtume jau se-
niai slavų ar germanų nebeatpa-
žįstamai susirbti. Jei nebūtume
dėl lietuviškos maldaknygės ėję
Sibiro keliai, jei nebūtume pliko-
mis krūtinėmis gynę Kražiuose
teisę į tėvų religiją, jei 1905 m.
revoliucijos nebūtume pavertę
tautiniu sąjūdžiu, jei 1919—20
mėtais nebūtume savanoriais be-
viltiškai gynęsi nuo priešų vi-
sais frontais, — būtų didelis klai-
simas, keliuose dar mūsų rusen-
tų Lietuvos gyvybė" (Lietuviško-
jo charakterio problema 15). O

A. J. Greimas "Prancūzijos Lietu-
vių Žinių" 1970 m. 40 n-ry kal-
ba ir apie kitokią lietuvių tautos
didybę — apie jos kultūrinį kili-
mą ir subrendimą: palyginti per
trumpą laiką — per tris ketu-
rias kartas — ji nuo dūminių
pirkių, nuo medinio šakoto arklų
nužengė iki modernių visuome-
ninių struktūrų, iki mokslo ir
technologijos apvaldymo, iki sa-
vitų kultūros vertybių sukūrimo.
Ča pasireiškė jos sukauptas ener-
gijos krūvis, jos atsiskyrimas pri-
imti kolektyvinę mirtį, jos verž-
lumas gyventi. Įvyko lūžis, kuris
nusipelnė ypatingo dėmesio:
"Dvidešimtojo amžiaus pirmojo-
je pusėje šią tautą ištiko stebuk-
las. Tautai susidarė galimybės
išsireikšti organizuotomis for-
momis, įsikūnyti valstybe. Apie
tą nepriklausomą valstybę gali-
ma daug ko pasakyti, ir gero, ir
blogo. Vienos vyriausybės buvo
demokratiškos, kitos — mažiau
demokratiškos. Jinai vieniems
davė žemės, kitiems nedavė, dar
kitus išsiuntė į Braziliją ar į
Prancūzijos anglių kasyklas. O
svarbiausia: tauta išlaikė savo
brandos egzaminus. Lietuviai
pasidarė savaime aišku, kad jis
ne lenkas ir ne gudas, o lietuvis.
Jam tapo savaime aišku, kad jis
turi teisę, kaip ir kiti, savaran-
kiškai tvarkytis ir gyventi. Ki-
taip sakant: būti lietuviu jam pa-
sidarė natūralus, normalus kas-
dieniškas jo gyvenimo būdas".

Vadinasi, Vydūno žodžiu ta-
riant, lietuvis nepriklausomo gy-
venimo metais subrendo ir tapo
sau — žmogumi: įsigijo gebėj-
imą savarankiškai galvoti, spres-
ti ir nustatyti savo santykį su
aplinka. Jei Jonui Basanavičiui
jo paties Aušros pirmame n-ry
įrašyti žodžiai "juk ir mes esame
tokie pat žmonės, kaip ir mūsų
kaimynai, ir norime visomis tel-
sybėmis, priguliničiomis visai
žmogui, lygiai su mūsų kai-
mynais naudoti(s)" tebuvo tik

(Nukelta į 2 psl.)

Šventei daugiau būdingas būtų
optimistinis žvilgsnis: gerai, gra-
žu, kilnu. Visai netiktų piešti pe-
simistinio vaizdo. Bet rūpėjo duo-
ti ką nors nauja, tad savo šios
dienos kalbą esu pavadinęs mąs-
tymais. Iš tikrųjų šventės proga
prasmingiausia visiems kartu pa-
mąstyti ir apie savo Tautą, ir
apie savo Bendruomenę.

Okupuotoj Lietuvoj 1970 susi-
darė sąlygos išleisti dr. Jono Ba-
sanavičiaus "Rinktinis raštus".
savo tautai gerovės ir didybės sie-
kusių kartų. Šitaip mes susiejam
visai įspūdingu 1040 puslapių to-
mu, kuriame taip pat įdėta Prū-
suose prieš aštuoniasdešimt de-
vynerius metus lietuvių tautai
sušvitusios Aušros "Priekalba".
Jos motto "Homines historiarum
ignari semper sunt pueri", čia
pat J. Basanavičiaus išverstą ir
lietuviškai "Žmonės, nusidavi-
mų nepažįstantieji, vis yra vai-
kai", pasirinkau mūsų šios die-
nos mąstymų gaire. Minim savo
Tautos šventę, turim paskelbtą
Bendruomenės mienesį, tad pa-
mąstykim ypač dėl vieno Lietu-
vių Chartos įtaigojimo; jei is-
torija yra "geriausia tautos moky-
toja", kaip kad čia teigiama, tai
ko gi iš tikrųjų iš savo tautos
"nusidavimų" galim pasimokyti?

Visų pirma reikia pastebėti, kad
nesam jau per daug linkę į tau-
tines savo problemas gilintis, jas
ryškinti, iš jų išvadas darytis.
Lietuvių tautos, jos ateities ir li-
kimo rūpesčiams teturim vos kelis
platesnės apimties bei gilesnio tu-
rinio veikalus. Tai Vydūno
"Mūsų uždavinys" ir "Tautos
gyvata", St. Šalkauskio "Lietuvių
tauta ir jos ugdymas", J. Alek-
sos "Lietuvių tautos likimo klau-
simu" ir "Lietuviškų gyvenimo
kelių beiškant", A. Maceinos
"Tautinis auklėjimas", M. Krū-
pavičiaus "Lietuviškoji išsiviją",
J. Girniaus "Tauta ir tautinė iš-
tikimybė", gal dar kas. Taip pat
kai kas svetimomis kalbomis. O
šiaip — daugiausia vis publicis-
tika įvairiomis progomis.

Tautos šventė

Taip pat ir speciali Tautos
šventė atsirado labai neseniai —
kai 1930 minėjom Vytauto Di-
džiojo penkių šimtų metų mirties
sukaktį. Tada ir Lietuvos 1938
metų konstitucija įsirašė dvi
šventes: Vasario šešiolikąją —
Lietuvos Nepriklausomybės at-
statymui minėti ir Rugsėjo aš-
tuntąją — senosios Lietuvos di-
dingai praeičiai minėti. Pirmoji
šventė niekad niekam abejonių
nekėlė ir dabar nekelia. To ne-
galima pasakyti apie antrąją
šventę. Prieš kelerius metus skai-
čiau viename mūsų laikrašty, esą
ji susijusi su tautininkų režimu,
todėl jos įvedimas ne visiems pri-
imtinas. Tai partinis požiūris.
Mūsų vysk. V. Brizgys savo spau-
dai duotu raštu tekalba tik apie
religinį Rugsėjo 8 dienos šventės
pobūdį. O istorijos pamoka
mums visiems teturėtų būti vie-
na: šalia Valstybės šventės (Va-
sario 16) pravartu taip pat tu-
rėti ir Tautos šventę (Rugsėjo
8), savo šaknis turinčią didingą
tautos praeitį. Ir ši šventė taip
pat turi mus jungti, ne į paskiras

NA TAI PABANDYKITE ATSPĖTI

Prieš akis štai knyga, kurios
viršelio grafiškam piešinyje
vaizduojami Aušros Vartai Vil-
niuje. Vartų atike dailininko pa-
brėžtinai užakcentuota Lietuvos
valstybės ženklas Vytis. Vartų
niša puošia padidintų proporci-
jų lietuviškasis kryžius. Gi Auš-
ros Vartų papėdėje raišinėn
kompozicijon įkomponuotas ir
Lietuvos valstybingumo simbolis
— karališkoji karūna. Knygos ti-
tuliniame puslapyje dar išvysta-
me gražų ir įprastą religinės te-
mos motyvą — šv. Jurgį ar šv.
Mykolą Archangelą, kovojantį su
slibinu ar su pikta dvasia. O
toliau knygos skyrių antraštinių
puslapių grafikoje vėl randame
tą patį karališkąjį vainiką, vėl
kelis sykius kartojasi Aušros Var-
tų atiko Vytis ir pačių Vartų
kontūrai, priderinti čia prie kar-
dą išsitraukusio kovotojo, čia
prie džiūgančios — mergaitės,
pasitinkančios su gelių puokštė-
mis herojus. Kitų skyrių pradi-
niuose puslapiuose dar pakarto-
tinai rymo lietuviams tiek reli-
gine, tiek kultūrine—tautine
prasme brangus Rūpintojėlis ar-
ba vėl su slibinu kovoja šventa-
sis.

Nekantraudami, tur būt, čia
mane pertrauksite, klausdami:
kas tai per knyga? O aš norė-
čiau, kad patys spėtumėte. Vien-
tik iš suminėtu meniškų iliust-
racijų darydami išvadą, jūs tik-
riausiai sakysite, kad tai yra ko-
kia nauja prelato V. Balčūno
"Krikščionis gyvenime" serijoje
išleista religinio pobūdžio kny-
ga. Kitas gal atsiliepsite, kad ga-
li būti ir Bendruomenės, Vliko
ar Altos koks nors tik ką atmuš-
tas leidinys Lietuvos išlaisvinimo
temomis. Gaila, neatspėjote.

Tai bolševikinis Vilniaus lei-
diny anglių kalba, pavadintas
"The Struggle of The Lithua-
nian People for Statehood", pa-
rašytas prof. dr. Kosto Navieko.
Ir ši 174 psl. knyga nori įkalbė-

(Nukelta į 2 psl.)

Viktoras Petravičius

Karžygys — akmuo (Lietuvių foto archyvas)
Dail. Viktoras Petravičius šiuo metu savo namuose, 7241 S. Claremont Ave., Chicago, baigia įrengti nuolatinę sa-
vo darbų — grafikos, tapybos ir skulptūros — galeriją, kurią artimoj ateityje galės lankyti kiekvienas dailės mė-
gėjas.

Mąstymai apie savo tautą ir bendruomenę

(Atkelta iš 1 psl.)

tolima vizija, tik ateities siekimas, tai šiandien, pasak A. J. Greimo, jie jau yra tikrovė: „Atėjo nauji laikai, bet jau niekas neįsibrauks iš tautos istorijos tų dvidešimties metų. Ar lietuvis šiandien gyvena Lietuvoje, ar Prancūzijoje, ar Amerikoje — jo būdas būti lietuviu yra toks, o ne kitoks dėl to, kad tarp 1918 ir 1940 metų tauta neįėjo — gražiau ar prastiau pasiūtą — bet valstybinį rūbą“.

Didvyrių didingumo ir nepriklausomos valstybės metai įspaudė lietuvių charakterį neišdildomas žymes — savimone, t. y. aiškų savo esmės, savo savybių ir savo vaidmens supratimą.

Nykštukų varginga tėvynė

Nykštukas gali būti fizinis neužauga. Putinas čia kalba apie dvasinius neužaugus, kurie pastojai tautai kelia į pažangą, kilimą, gerovę. Į tą dvasinę didybę, apie kurią yra užsiminta aukščiau. Mūsų tautos istorijoj netruksta ir tokių. Štai Lietuvos vienytoja ir stiprintoja. Mindauga „susimokė nužudo save“, net giminaičiai. Kartu nužudo ir abu jaunesnius — jo sūnus, kad neliktų konkurentų. Vytautas dėl savo tėviškės ir jam priklausančių teisių taip pat ilgai bei sunkiai turi kovoti su savaisiais ir savo artimaisiais. Lenkija, nors joje karaliauja lietuvis Jogaila, sutrukdė Vytautui vainikuotis Lietuvos karaliumi. Po Vytauto mirties vėl kovos tarp savųjų — Vytauto brolio Žygimanto ir Jogailos brolio Švitrigailos. Jų pabaiga tragiška: laimėjo lenkų remiamas Žygimantas prieš Lietuvos nepriklausomybės gynėją Švitrigailą, užmokėdamas labai brangiai — Lietuvos nepriklausomybės kainą. Štai vieno Lietuvos valdovo valdymo vaizdas: „Kaip nesiliaujanti ambicijų, girtybės, karo ir paleistuvybės orgija, kaip miglota ir palaida lėbaujanti Valpurgijos naktis praėjo Augusto Stipriojo gyvenimas. Palyginus su jo išeikvota energija, jei nevertinti kelių jo pastatytų rūmų ir kelių šimtų supiktų meno paveikslų (Drezdene ir Varšuvoje), gyvenimas visai bergždžias“ (dr. V. Sruogienė, Lietuvos istorija 657). Ir toks valdovas — ne vienintelis. Štai didikų valdymo vaizdas: „Taip antai, didikai pakelia didžiuoju kunigaikščiu Švitrigailą, o netrukus jie patys jį pašalina ir jo vietoje pastato Žigmantą (turi būti: Žygimantą — St. B.). Žigmantui (t. b.: Žygimantui) ėmus kietai valdyti, didikų grupė jį nužudo“ (A. Šapoka, Lietuvos istorija 274-275). Ir tokių nužudymų ne šis vienas. Štai bajorų „liberum veto“ laikų vaizdai. „Galingieji didžiūnai nieko neklaušė, seimai kaskart vis dažniau iro, o bajorija, nors ir jautė neapykantą didžiūnams, tačiau brangino laisvę. Niekas nesirūpino perorganizuoti valstybės. Laisvės ideologai matė netvarką, tačiau veto teisę laikė šventa: esą, tai visų bajoriškųjų laisvų perlas, saugotinas, kaip akies lėlę. Kiek vėliau įėjo į madą posakis: „Respublika laikosi netvarka“ (A. Šapoka, Lietuvos istorija 353). Šios netvarkos žymės — tai anarchija, savivalė, savanaudiškumas, kyšininkavimas. Valdžios autoriteto — jokio. Bajorija galvoja: „esą, laisva bajorų Respublika esanti netvarkinga, užtat niekam ir nepavojinga, — todėl jos niekas nepulsis; taigi bajorija galinti džiaugtis savo laisve ir niekuo nesirūpinti“ (A. Šapoka, Lietuvos istorija 353). Deja, ši iliuzija taip pat buvo brangiai apmokėta: kaimynų Lietuvos ir Lenkijos pasidalinimu. Valtiečiai skurdo: „Blogiausia, kad jie visiškai ne-

turėjo jokių teisių. Privatinuose bajorų dvaruose jie buvo visiškai pono valdžioje, ir ponas juos išnaudojo, kiek tik galėjo. Pasi-skūsti nebuvo kam“ (A. Šapoka, Lietuvos istorija 422-423). Miestiečiai taip pat jokių politinių teisių neturėjo ir valstybės gyvenime nedalyvavo. Bajorai išsileisdavo sau palankių, o miestiečiams nepalankių įstatymų, smukdžiusių juos ekonomiškai. Apie baudžiavos panaikinimą bajorijos daugumas nenorėjo nė girdėti.

Tik atstatačiusi naujųjų laikų nepriklausoma Lietuva savo gyvenimą pradėjo visai nauju žingsniu. Jau Valstybės Tarybos 1918 lapkričio 2 priimtoji Lietuvos valstybės laikinojo konstitucijoj randam ir tokį „pamatinį dėsni“: „Visi Valstybės piliečiai, vis tiek kurios būtų lyties, tautybės, tikybės ar luomo, yra lygūs prieš įstatymus... Luomu privilegijų nėra“. Tačiau ir Vasario 16 nepriklausoma Lietuva slėgė kai kurie jau paveldėti sunkumai. Laisvė ir čia stebė pareigą bei atsakomybę. Štai pora būdingų anų dienų liudijimų: „... gyvenimas parodė, kad kai kurios mūsų politinės partijos laisvėmis naudojosi neišmintingai, o kitos net piktnaudėjo tas laisves, kad kompromituotų pačią demokratinę santvarką“ (K. Škirpa, Mykolas Sleževičius 247). „Nenorėčiau matyti būsimoje laisvoje Lietuvoje dviejų svarbiausių ir Lietuvai kenksmingiausių, mano manymu, dalykų: tokių partijų

ir ožiavimasis. Ką vieni su didėlėmis pastangom statom, kiti nemažesnėmis pastangomis griaujam. Čia prieinam ir prie paskutinio mąstymo — prie tautinės savo Bendruomenės.

Bendruomenės keliu

Po dvidešimt dvejų stebuklo metų lietuvių tauta vėl naikini-mo ir nykimo pavojui. Savo akimis visi matom tirpimo grėsmę išviejai. Padėtis reikalavo naujų sprendimų. Jų atsirado. Pasigirdo balsas, kurį reikėjo visiems išgirsti: „Tautai daromi nepaprastai skaudūs nuostoliai. Tautos naikinimui sustabdyti reikalinga suorganizuoti galinga ir vieninga jėga“ (M. Krupavičius, PLB keliu 9). 1949 birželio 14 paskelbta Lietuvos Charta. Pradėta organizuoti ja paremta Lietuvių Bendruomenė. Tai istorinė reikšmė turinčios idėjos vykdymas: sutelkti pasaulį pasklidusius lietuvių vienon šeimon, kad bendromis visų jėgomis rūpintumės tautine gyvybe, lietuvių tautos ir Lietuvos ateitimi. Pasirūpinimas liejosi net per kraštus: lietuvis lieka lietuviu visur ir visada! savo tėvų išlaikytą lietuvių tautos gyvybę lietuvis perduoda ateities kartoms, kad amžinai gyventumel ir kt.

O toliau? Vieni ėmėmės darbo: telkiam lietuvius į apylinkes, rūpinamės tautiniu auklėjimu bei švietimu, paremiam kultūrinės pastangos bei darbus, rengiam lietuvių dienas, dainų ir tautinių

žicija kartais išeina ir iš vežių: ji svaidsi įtarinėjimais, kaltinimais, insinucijomis, tampa pikta ir obstrukcinė. Ieškodama tarpusavio susipratimo, PLB valdyba apsvartė, priėmė ir paskelbė „PLB visuomeninės veiklos gaires“, pripažįstančias visiems teisę egzistuoti ir veikti. Tėvado-vauja Vlikas politinei lietuvių laisvės kovai. Teturi savo vietą Alta, Batunas, Rezoliucijų Komitetas, politinės srovės, susivienijimai, organizacijos. Bet ir Bendruomenė taip pat nori tos vietos, kuri jai iš esmės bei paskirties priklauso. O tai nusako Lietuvių Charta, kompetentingos mūsų institucijos — Vyriausiojo Lietuvos Išlaisvinimo Komiteto — priimta ir visiems visų kraštų lietuviams paskelbta vadovautis. Bet kur tauti Pažvelkim! ir kai kurių mūsų sluoksnių bei laikraščių laikyseną: kiek ten Bendruomenės menkinimo ir kiek jos darbuotojų juodinimo!

Arba Lietuvos vyčių valdyba nutarė organizuoti ateiti į Bendruomenės darbų talką, ir iš tikrųjų jie atlikę milžinišką darbą, jei ir Bendruomenė kartu su savim atvestų ir angliškai kalbančių lietuvių mases. Ne, taip negali būti! Tad griebiamasi kirvių tiltui suardyti. Tegu jie, tie kirviai, jau atsiųs ir pasenę: Bendruomenė, imdamasi politinio darbo, „išsina iš savo ribų“, Bendruomenė „ėmė slidinėti“ ir kt. Ir klausai save: kai Bendruomenė pakvieta į savo surengtą tautinių šokių šventę ponį Nixoniene, JAV prezidento žmona, ar tokia jos politika iš tikrųjų išėjimas „iš savo ribų“ ir „slidinėjimas“? Ar „slidinėjimas“, kai Bendruomenė Lietuvos reikalais kreipiasi į JAV senatorius, kongresmanus, vyskupus? I spauda, radiją ir televiziją? Kai kurie lenkai ir sulenkėję lietuviai Liubli-no unija tebeilgo galiojančia ir šiandien, bet kas iš to, kai pats gyvenimas nuėjo kitu keliu!

Arba surengti du jaunimo kongresai, sujunginė jaunimą pasauliniu mastu. Kas geriau: ieškoti, ką jie duoda lietuviškam mūsų gyvenimui pozityvaus, ar knaisiotis trūkumuose, kurių negali išvengti nė vienas didesnio masto renginys? svarstyti keltąsias problemas bei ieškoti geriausių jų sprendimų ar nuo jų dėmesį nukreipti į Romovus stovyklas „uodius“ bei „pažliugiusius“ JAV ir Kanados kelius?

Lydzio, gulbes ir vežio tragika

Turėjom ilgą savo istorijoj didžiųjų kunigaikščių valdymo laikus. Turėjom ponų ir bajorų viešpatavimo laikus. Turėjom Liubli-no unijos sukurtą bendrą Lietuvos—Lenkijos respubliką. Pergvenom jos pasidalinimą ir nepriklausomybės galą. Tautiš-kai atgimim ir atsispyrim lenkinimui bei rusinimui. Vėl atstatėm nepriklausomą savo valstybę, kurią valdė seimai ir autori-tetinė vyriausybė. Visada buvo nepatenkintų, siekiančių savo valdymą ir tvarką įvesti. Svetur sukam organizuotoms savo tautinės Bendruomenės keliu, mėgin-dami remtis visais pasaulį pasklidusiais lietuvišiais. Bet ir čia negalim susitarti, ką padėti organizuoto savo gyvenimo pagrinda: diferencijuota politinė srovė ar bendrąja visų lietuvių jungti — jų tautybę. Šitaip tempiam jau nuo Mindaugo laikų lietuvišką savo vežimą lyg tos pasakėlės lydis, gulbė ir vežys: vieni į priekį, o kiti ir atgal. O, pasak tos pačios pasakėlės, „ir darbi dirbti reik vienybės; kur jos nėra, ten darbas kenčia, ten 'vargai ša-koja, vargai lapoja, vargai varstus kilnoja'“. Štai kodėl dėmesio nusipelnė J. Kuprionio Draugo rūp. 28 n-ry idėto straipsnio „Lietuvos vyčiai ir pasaulio jau-

Kertinė Parastė

(Atkelta iš 1 psl.)

—rusų okupacijon, ir buvo pirmestas koks tarybinis komitetas bet Suvalkijoje anais metais jokios bolševikinės valdžios niekas nėra nei matęs, nei girdėjęs. Atvirkščiai, didžiąją daugumą pirmųjų mūsų savanorių pulkų tada kaip tik sudarė Suvalkijos vyrai, pirmieji pakėlę ginklą prieš isibrovėlius anapus Nemuno.

Ir apamai, ką tokią desperatiškų melų knyga liudyto? Ogi tai, kad okupantui yra labai skaudu, jog laisvoji lietuvių išėjimo nuolat beldžiasi į pasaulio sąžinę, nurodyma, jog ten, Baltijos pajūryje, yra jau prieš 700 metų valstybiniam gyvenimui subrendusi tauta, kuriai šiandien rusų —bolševikų okupacijoje yra atimtos visos kietų šimtmečių istorijoje išsikovotos teisės, tauta yra tiesiog nugramzdinta į dvasinio, politinio ir ekonominio prievartavimo ir kolonialinio išnaudojimo liūną. Tokiai akivaizdžiai ir okupantui nepakeliamai tiesiai pasaulyje užtuoti dabar griebiamasi šitokių anglų kalba leidžiamų, meilais aptaškytų ir apgavystėmis pripašytų puslapių.

Bet šios krypties desperatiškus okupanto pastangos yra niekas

nimas skina naują kelią“ išvada: „Visuotinis susijungimas apie LB vėliavą būtų dar vienas didžiausias laimėjimas. Jis turėtų didelės, gal net istorinės reikšmės pačiam lietuvių tautos charakteriui formuoti. Gana mums užmušinėti mindaugus dėl laikymo pilys smulkių kunigaikščių“. Štai kodėl reikia taip pat atidžiau susimąstyti ir prie Stasio Šalkausiko savo laiku priertos išvados. „Nelengvas, gal būt, daiktas išivaizduoti tautą, kuri niekados nebuvo tuo, kuo ji galėjo būti“. Ar tokio nebuvo šaknų nereikia ieškoti mūsų tautų nuo amžių lydinčioj „lydzio, gulbės ir vežio“ tragikoj?

Šią tragiką taip pat jaučiam visi, kurie dirbam savo Bendruomenėj. O tačiau ji, kaip ir pati tauta, jau atlieka ir daug, ir didelių darbų. Ir joje į gerąją, tą pozityviąją, pusę persveria kuriantis, pagal savo išgales bei sugebėjimus triūsiantis, pasiaukojantis lietuvis, prieš akis turėdamas „palaimintos didvyrių žemės“ idealą ir siekimus. Taip reikia, taip turi būti. Nereikia nė sakyti, nes patys matote, kad ir aš jau daugiau kaip per dvidešimt metų vis apaštalauju gerai

(Nukelta į 6 pusl.)

DR. ANNA BALIUNAS

AKIŲ, AUSŲ, NOSIŲ IR GERKLIO LIGOS
Pritaiko akinius
2858 West 63rd Street
Val: kasdien 10-12 val. ir 7-9 v. vak. Šeštadienis 10-12 val. Trečiadienį uždaryta. Ligoniai priimami susitarimą.
Ofiso telefonas PR 8-3229
Rez. telef. Walbrook 5-5076

DR. K. G. BALUKAS

Akušerija ir moterų ligos
Ginekologinė chirurgija
6449 S. Pulaski Road (Crawford Medical Building) Tel. LC 5-6446
Pirmą ligonius pagal susitarimą. Tel. neatsiliepa, skambinti 374-8012

DR. VL. BLAZYS

PLAUCIŲ IR VIDAUS LIGOS
3801 West 63rd Street
Kampas 63-šios ir California Valandos pagal susitarimą: Pirmą, antrą, ketvirtą, nuo 6 iki 7:30 val. vakaro. Šeštą, nuo 3 iki 5:30 val. Trečiadienį ir penktadienį uždaryta. Ofiso telef. 476-4043
Rezid. tel. Walbrook 5-3048

DR. G. K. BOBELIS

DR. B. B. SEITON
INŠTITU IR ŠLAPIMO TAKU CHIRURGIJA
Tel. — 695-0533
FOX VALLEY MEDICAL CENTER
860 Summit Street
Route 22 — Elgin, Illinois

daugiau, o tik ieškojimas kvailėsnių už save. Per daug laisvajam pasauliui yra žinoma Lietuvos istorija ir šimtmečiuose subrendęs lietuvių tautos valstybingumo idealas, kad grubią okupaciją jis nelaikytų kuo kitu, o tik tautos valstybingumo kapais, tačiau tikint jo prisikėlimu.

Vis dėlto tokia melais ir apgaule persunkta knyga samoningo lietuvių žviesuolio rankose

gali virsti tikru bumerangu pačiam okupantui. Kitataučiai knyga gali būti taikli iliustracija nešvaraus sovietinio užmojo, nurodant vien tik į apsimetėlišką Vyties, Aušros Vartų ir Rūpintojėlio piktnaudojimą knygos piešinių, šalia baisaus istorinės raidos žalojimo tekste.

Lietuvos valstybingumo skaudulys pasaulio akivaizdoje bolševikams matyt, yra labai nemalonus. Tad pastangų svetimomis kalbomis ir neva istorijos mokslo klode okupaciją paversti „valstybingumu“ laukina ir daugiau. Čia minėtas leidinys yra tik vienas tų pastangų pavyzdys, puikiai pasitarnausis okupanto apgaulės demaskavimui.

k. brd.

Tel. ofiso HE 4-5849, rez. 358-225

DR. PETER T. BRAZIS

GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
2434 West 71st Street
Val: pirm. ketv. 1 iki 12 popiet. antr., penkt. 1-5 treč. ir šešt. 4-10 val. uždaryta

Dr. Anc. Rudoko kabineta perėmė

DR. EDMUND E. CIARA

OPTOMETRISTAS
7709 West 51st Street
Tel. GR 4-2460
Val pagal susitarimą: pirmą, ketv. 1-4 ir 7-9; antrą, ir penktą 10-4; šeštą, 10-2 val.

Ofs. tel. 735-4477 Rez. PR 8 6960

DR. E. DECKYS

GYDYTOJA IR CHIRURGE
SPECIALYBĖ — NERVŲ IR EMOCIJŲ LIGOS
CRAWFORD MEDICAL BUILDING
6449 So. Pulaski Road
Valandos pagal susitarimą

Rezid. Tel. — GI 8-0873

DR. W. M. EISIN - EISINAS

AKUŠERIJĄ IR MOTERŲ LIGŲ GINEKOLOGINĘ CHIRURGIJĄ
6132 So. Kedzie Ave., WA 5-2677
Valandos pagal susitarimą. Jei ne atsiliepa, skambinti: MI 8-0001

Tel. — BE 3-5393

DR. A. B. GLEVECKAS

GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
Specialybė Akių Ligos
3907 West 103rd Street
Valandos pagal susitarimą

Ofiso tel. PR 8-2220

Namų — rezid. — PROspect 8-9061

DR. JANINA JAKSEVIČIUS

JOŠNA
VAIKŲ LIGOS
2656 West 63rd Street
Pirmą, antrą, ketvirtą, ir penktą, nuo 12 iki 3 val. ir nuo 6 iki 9 val. vak. Šeštą, nuo 1 iki 4 val.

Ofs. PO 7-6000 Rez. GA 3-7278

DR. A. JENKINS

GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
3844 West 63rd Street
VAL: kasdien nuo 1-4 p. p. ir 6 iki 8 val. Trečiadienį ir šeštadienį uždaryta

Ofs. ir buto tel. OLYmpic 8-1281

DR. F. V. KAUNAS

GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
1407 So. 49th Court, Cicero
Val: kasdien 10-12 ir 4-7. Trečiadienį ir šeštadienį uždaryta

DR. ALG. KAVALIONAS

VIDAUS LIGŲ IR KRAUJO SPECIALYBĖ
6540 South Pulaski Road
Valandos pagal susitarimą
Skambinti — 585-2525

Tel. ofiso ir buto OLYmpic 2-4158

DR. P. KISIELIUS

GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
1443 So. 50th Avenue, Cicero
Kasdien 1-3 val. ir 6-8 val. vak. Šeštadienis 12 iki 4 val. popiet

Tel. RELiance 5-1811

DR. WALTER J. KIRSTUK

(Lietuvis gydytojas)
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
3925 West 59th Street
Val: pirmą, antrą, ketvirtą, ir penktą, nuo 12-4 val. p. p. 6-8 val. vak. Šeštadienį 12-3 val. p. p. ir trečiadienį uždaryta.

DR. IRENA KURAS

GYDYTOJA IR CHIRURGE
KODIKŲ IR VAIKŲ LIGŲ SPECIALISTE
MEDICAL BUILDING
7156 South Western Avenue
Valandos: Kasdien nuo 10 v. ryto iki 2 v. popiet. Trečiadienį ir šeštadienį nuo 10 v. ryto iki 1 v. popiet.
Ofiso telef. RE 7-1168
Rezid. telef. — 239-2919

Pasinandokite Draugo "Classified" skyrimui.

DR. NINA KRAUCEL - KRIAUCELIONAITE

AKUŠERIJĄ IR MOTERŲ LIGŲ
6132 S. Kedzie Ave.
Tel. WA 5-2670, neatsiliepus skambinti 471-0225. Valandos pagal susitarimą

Ofiso HE 4-1818 Rez. PR 6-9801

DR. J. MESKAUSKAS

GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
SPECIALYBĖ VIDAUS LIGOS
2454 West 71st Street
(71st ir Campbell Ave. kampas)
Pirmą, antrą, ketvirtą, ir penktą, nuo 3 val. popiet iki 7 val. vak. Trečiadienį ir šeštadienį, nuo 9 v. ryto iki 11 val. ryto — tik susitarus

DR. FRANK PLEČKAS

OPTOMETRISTAS
Kalba lietuviškai
2618 W. 71st St. — Tel. 737-5149
Tikrina akis. Pritaiko akinius ir "contact lenses"
Val. pagal susitarimą. Uždaryta treč.

DR. A. PUSTELNIKAS

GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
SPECIALYBĖ VIDAUS LIGOS
5159 South Damen Avenue
Tel. Ofiso PR 8-7800 Namų 925-7887
Valandos tik pagal susitarimą
Trečiadienį uždaryta

DR. LEONAS SEIBUTIS

Inkstų, Pslės ir Prostatos CHIRURGIJA
2656 West 63rd Street
Val. antrą nuo 1 - 4 popiet ir ketvirtą nuo 5 - 7 vakare
Ofiso tel. 776-2880; rez. 448-5545

DR. J. J. SIMONAITIS

GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
Adresas: 4255 W. 63rd Street
Ofiso tel. RELiance 5-4411
Rez. GROvehill 6-0617
Valandos: pirm. ir ketv. nuo 12 val. iki 2 val. p. p. ir nuo 7 iki 8 val. vak. antr. ir penkt. nuo 12 iki 2 val. p. p. vakarais pagal susitarimą

DR. P. STRIMAITIS

GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
Bendra praktika ir chirurgija
Ofiso 2750 W. 71st Street
TEL. — 925-8296
Valandos: 2-8 v. v. penktadienį 10-12 v. v. 2-4 val. vak. Šeštadienį 1 iki 4 v. vak. Treč. ir šeštadienį uždaryta
Rezid. tel. WA 5-3099

DR. VYT. TAURAS

GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
Bendra praktika ir moterų ligos
Ofiso tr. res. 2653 W. 59th St.
Tel. PROspect 8-1223

Ofiso val: Pirm., antr., treč.

penkt. nuo 3 iki 4 val. ir nuo 6 iki 7 v. v. Šeštadienį 2-4 val. popiet ir kita

aliku pagal susitarimą.

DR. V. TUMASONIS

CHIRURGAS
2454 West 71st Street
Val: pirm., antrą, ketv. ir penktą 1-4 ir 6-8. Treč. ir šeštadienį uždaryta

TEL. PROspect 6-9400

DR. ONA VASKEVIČIUS

(VAKAS)
GYDYTOJA IR CHIRURGE
6648 South Albany Avenue
Val: pirm., antrą, ketv. 6-8 val. vak. penktadienį ir šeštadienį 2-4 popiet ir kitu laiku pagal susitarimą.

Tel. ofiso PR 6-6448

DR. F. C. WINSKUNAS

GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
8107 West 71st Street
Valandos: 1-4 val. popiet
Treč. ir šeštadienį pagal susitarimą

DR. PETRAS ZLIOBA

GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
6449 South Pulaski Road
Ofiso tel. 787-2141. Namų 636-4856
Val: pirm., antr., ketv. 2-5 ir 6-8. Penkt. 1-4. Šešt. pagal susitarimą

PLATINKITE "DRAUGĄ".

K. Zoromskis

Du pasauliai (Nuotr. V. Maželis)

Mūsų laikų herojai kasyklų mieste

Belgijos lietuvių rašytojo debiutinė knyga

PRANAS VISVYDAS

Kai Antrojo Pradalėje (1965) buvo atspausdintas Eduardo Cinzo apsakymas „Viena direktoriaus diena“, autorius buvo pristatytas vos vienu sakiniu: „su savo kūryba lig šiol yra reikšmingas tik periodikoje“. Dažnam kilo klausimas: Iš kur tas Cinzas? Ar tai nėra po slapyvardžiu pasislėpęs koks nors įgudęs lietuvių rašytojas? Kodėl jis ima nelietuviškas temas? Ar tai jo paties patirtis? Žodžiu, E. Cinzo proza užintrigavo. Pradalėje ir Metmenyse pasirodė ir kiti apsakymai. „Moriso Bredo užrašai“, „Spas-tai“, „Iškyla į kalnus“, „Susitikimas“. Nors jų tematika ir paimta iš nelietuviško tereno, E. Cinzo rašymo būdas, veikėjų ir situacijų gyvybė sudomino skaitytojus. Jis moka išlaikyti psichologinę įtampą, i savo judry, vyrišką pasakojimą įpindamas nuo daugiau faktų ir minčių, vengdamas bereikalingo, mūsų prozoje įprasto dailinimo.

Dabar, vienur kitur pasiteiravus, paaiškėjo, kad E. Cinzas gyvena Belgijoje, pramoningame Liege mieste, kur svetimšaliai kasa anglį, o belgai vadovauja kasykloms. Jis rašo tikrąją pavarde. Puikiai pažįsta pasaulinę literatūrą, ir kurdamas, žinoma, naudojasi patirtimi, aplinka ir lakia savo vaizduote.

Todėl su dideliu dėmesiu imame į rankas jo debiutinę knygą „Brolio Mykolo gatvė“, sudarytą iš lig šiol, rodos, nespausdintų apsakymų: „Lėkščių plovėjas“, „Raudonkepuraite ir vilkas“, „Senis Armanas“ ir „Septynioliktoji šachta“. Apimtimi ir pobūdžiu dalykai labiau artimesni apsakymo, negu novelės žanrui. Juos jungia vienur kitur pasirodančių tų pačių personažų veikla; taip pat vienoda aprašomoji aplinka — Belgijos kasyklų miestas, šachtų požemiai, kontrastai tarp vietinių miestiečių ir svetimšalių angliakasių, nežmoniškos darbo sąlygos, išnaudojimas, diskriminacija, po „salonų“ danga legalizuota prostitucija, tradicinė katalikybė su įvairiausių šventųjų vardais, ir šiaip universalinės žmonių ydos bei geri darbai. Tai gana realistinis paveikslas. Be abejo, knygoje sutelktas paties autoriaus fizinis bei dvasinių pergyvenimų pluoštas. Ar neatstovauja apysakose vaizduojamas

rašytojas Jonas liberalia etika ir socialiniu jautrumu pačiam E. Cinzui? Knygai nedaug tetrūksta iki romano žanro. Keliomis bendro siužeto siūlėmis tampriau suvedant pagrindinių veikėjų (Pauliaus, Jono ar Ivonės) gyvenimus su kitais apsakymų personažais, viskas galėjo įtilpti romano rėmuose. Jau ir dabar veikale jaučiama jungtis. Tie idomūs moraliniai, socialiniai samprotavimai, veikėjų heroizmas, bendra išpūdinga gyvenimo panorama, pilna kontrastų, prašyte prašosi romano erdvės.

Kad E. Cinzas gabiausiai narplioja psichologinius žmonių santykius, išitikinome iš ankstyvesnių apsakymų. „Brolio Mykolo gatvėje“ stebėjimo skalė dar padidėja. Charakteristika tampa taik-

lesnė. Šalia psichologijos atsiveria dosnus sociologijos laukas, kurį autorius aprašo kaip nuožmių le document humain. Autorius nepraeina pro žmogų, ar pro žmonių grupę (angliakasių italus, graikus, ispanus), ar pro socialinę problemą, neišlukštenęs būdingų faktų. Jis viską mato. Jam kartais pakanka kelių bruožų, ir personažas ar situacija įgyja žmogišką pilnatvę. Tai maždaug vaizgantiškas, „Pragiedručiuose“ įamžintas akyklumas.

Ypatingą charakterių margumyną randame apsakyme „Lėkščių plovėjas“, kur, pirmoje dalyje, aprašomas Mėnulio viešbutis. Viešbučio savininkė, buvusi cirko trapezistė Karabena ir gražius vyrus žiūri, „kaip karščiuojanti žiurkė“, uostinėdama jų kvapą. Čia vegetuoja Karabenos puskvai-

lis neužauga vyras Žeromas Popolis, mėgstas naktimis slankioti koridoriais ir žvalgytis pro raktų skylutes. Virtuvėje viešpatauja pasipūtęs virėjas Fransua — seksualus, i gaidį panašus ir todėl pravardžiuojamas Raudonuuoju Gaidžiu. Jis persekioja ir muša pas Joną virtuvės atėjusį negra berniuką Bobą, kadaise iš Afrikos parduotą Karabenai. Prie durų svečius pasitinka rusas Sergejus, muzikų kilmės, bet apsimetęs baltagvardiečių generolu, nes „... kiekvienas pirklys mieliau spausdavo į delną priedą generolui, negu paprastam rusų muzikui, koks tikrumoje buvo Sergejus Ivanovičius Ščukinas. Priedas buvo priimamas, žvelgiant visą pirklio galvos, o jo didumas priklausė nuo to, ar pirklio žmona buvo skaičiusi dostojevskines rusų tragikomedijas“.

Veikėjų charakterizavimas nėra pertemptas. Viskas daroma su saiku. Charakteriams pakanka erdvės judėti, mąstyti, šnekėti. Juos pristatydami, autorius stengiasi išlaikyti esterišną distanciją, nors, deja, neigiamiems personažams nepagaili ironijos, pašaipos, karikatūros. E. Cinzo antiburžuazinė laikysena palyginti perdėm akivaizdi. Jam sunku žiūrėti į sočius, pagirdytus, viskam abejingus kavinių senius. Hario Simoneto lūpomis: „Keliasdešimt metų jie dirbo, sukčiavo, išnaudojo, tarsi ruošęsi gyventi tūkstantį metų. Iškeitę jaunystę į pinigus, jie dabar bando pergyventi nepatirtus malonumus“. Iš tikrųjų tas pats Haris yra už juos nemažiau nuodėmingas. Tuo gal išryškintas Hario dvilypumas. Apie bohemišką menininkų pobūdį dainininkės Žiulietos rezidencijoje rašoma: „Pradžioje visi stumdėsi, lankstydamiesi vieni prieš kitus, paskui susibūrė grupelėmis: intelektualai susirado kvailius už save, Bacho bičiuliai susispietė prie bufeto, o mėgstantys ginčytis slankiojo nuo vieno prie kito“.

Ne visos kalbos galimybės išnaudojamos ir ne visuomet stengiamasi rasti lanksčiausią frazę, vis dėlto E. Cinzo stilius yra pakankamai judrus, nenuobodus. Kalba tiesi, paprasta, su ironijos ir pajuokos prieskoniais, kažkaip tinkanti miesto realijoms. Žinoma, kai kada dialoguose gana

sausai išsakyti moraliniai bei socialiniai paragrafai daro knyginių išpūdį, su per dažnai pasikartojančiu jungtuku „kad“. Bet ir tai, dėl minčių reikšmingumo ir aiškios logikos, nestabdo lektūros. E. Cinzas moka rimtas mintis sušildyti linksma, ironiška pastaba ir vykusiu epitetu. Vidinio monologo nėra daug. Jis vartojamas tik kritiškų situacijų atvejais, ypač kunigo — darbininko Pauliaus, kai reikia apsispręsti ar išlaikyti vidinę pusiausvyrą.

E. Cinzas ramiai žvelgia į satyriškas sekso akis. Galima tvirtinti, šioje srityje jis yra lyg ir pradininkas mūsų skaisčioje literatūroje. Apie erotinę tikrovę mes įpratę tylėti arba kalbėti „mandagiais“ išsireikšimais. Gyvenimas taip neveidmainiauja. E. Cinzas, būdamas ištikimas gyvenimui, duoda seksui literatūrinis sparnus, su kuriais neskraidoma, bet patogiai vaikščiojama žemėje. Kai kam kai kurios replos ar situacijos atrodo vulgarios. Iš tiesų, jas pašalinus, knygai būtų padaryta skriauda.

J buržuazinę meilę E. Cinzas žiūri su panieka. Jam atrodo, buržuazinis pasaulis serga seksualine neuroze. Jos išdavas mato me Fontano gatvės viešnamiuose, taip pat pirklio Simoneto sūnaus Hario ir jo sėbrų lengvabūdiškose išdaigose. Haris, susiderėjęs su draugais, suvedžioja dorą graikų mergaitę Stepaną. Būdamas nėsčia, ji bando nusiskandinti. Ją iš vandens ištraukia, rizikuodamas gyvybe, visų pajukiamas, nors visų ir mylimas valkata senis Armanas. Kad meilė gali būti tvirta ir žmogiškai graži, išitikiname iš ramių Jono ir Ivonės santykių, kupinų abipusės pagarbos bei supratimo. Kažkodėl giliau į tuos santykius E. Cinzas ir nepažvelgia. Jam rūpi kiti dalykai.

Vienas iš stipriausių ir vieninteliausių knygos apsakymų, be abejo, yra „Senis Armanas“. Savo žmogiška šiluma ir tuo nepakartojamu keistuoliškumu Armanas gali lygintis su Vinco Krėvės klasikiniais kaimo seniais išminčiais. Armanas draugauja su šlubu karveliu ir su bronzine brolio Mykolo statula, stovintia Prasiidėjimo aikštėje. Senis įkaušęs mėgsta su „broliu“ pasikalbėti. Ypač idomūs Armano rytmečiai, kai skubiai išleidęs pensijos pinigus, „šiltą gerojo Dievo rytą, jis sėdėjo ant slenkščio ir rūkydamas spaudė visiems rūpesčiams į vėdą“. Prieš jį atsi-

(Nukelta į 6 pusl.)

Nuotrauka Vytauto Maželio

Poetų dalia

KAZYS BRADŪNAS

POEZIJOS GIRTUOKLIAI

Tu žodžius pasigauni lyg spiečių,
O aš kaip granitą ritu.
Ir netrūksta nei laurų, nei klečių
Ant poetų kaktų.

Tu kas naktį sapnuoji midų,
Tau eilėraščiai tirpsta koriu.
Aš gi, grėždamas branduolio vidų,
Vien kartumą geriu.

Bet abudu lygiai apsvaigstam,
Kaip vyturiai danguje,
Ir puolam į žemę, kur plauksto
Poezijos liepsna.

SITUACIJA

Jaunimėlis eilėraščius gano
Lyg žąsis po rugieną.
Laureatai kaip antys paseno
šiltą, gražią rudens dieną.

Ir vieni ir antri krpuoja,
Vien gagenimais pertraukia tylą
Ir, ant akmenio pasistoje,
Tik plasnėja...
Bet nepakyla.

Varpučio ravėtoja

NIJOLĖ JANKUTĖ

Visą netrumpą savo gyvenimą Veronika praleido mieste. Šiuokšlinos gatvės, žmonėmis ir prekėmis pergrūstos krautuvės ir nuolatinis triukšmas buvo jos kasdienė aplinka. Išvažiavusi atostogų į gamtą, Veronika susirgavo galvos skausmais nuo gryno oro ir negalėdavo užmigti nuo tylos.

Senais laikais, kai dar buvo gyvas jos vyras, jie išvažiuodavo į gamtą dažniau. Mažam Robertukui ir mažai Evelinai reikėjo gryno oro ir vandens, kaip amžinatilsi Joe sakydavo, nes, anot jo, be gamtos vaikas negali išaugti į gerą žmogų. Nors Veronika nelabai tuo tikėjo (mieste ar kaime, bet duosi vaiku tui valią, užaugs niekam tikęs), bet kas atostogas pripakuodavo lagaminus maudymosi kostiumų, rankšluosčių, tepalų nuo saulės, tepalų nuo uodų ir vaistų buteliukų. Mieste, kur daktaras buvo ranka pasiekiamas, vaikai nesirgavo, bet išvažiuavę į tą gamtą, Robertukas, žiūrėk, tuoj gaudavo ausies uždegimą nuo per ilgą maudymosi, o Evelinai paleisdavo pilvą nuo farmerio vyšnių. Bet, jei Joe gamtos norėjo, ne Veronikos valia buvo priešintis. Tais laikais žmonos vyrų klausė, o vaikai — tėvų, kaip šv. Rašte pasakytą. Ir Ve-

ronika praleisdavo dvi savaites gamtoje: kokiam aplūžusiam vasarnamiuke, prie dujomis spaudančios plytos, rankiudama skruzdės iš cukraus, purtindama smėlį iš paklodžių ir bandydama išvalyti užsikimšusį tualetą. Pro duris ji niekada neišeidavo be aulinių batų iš „poison-ivy“ ir gyvačių baimės, per dieną drebančia širdim sekdamas besimaudančius vaikus (nusiukuksi minutei ir prigargaliuosi!), o per naktį vartydavosi, negalėdama užmigti. Laimė, kad Joe knarkdavo. Kitaip, galėjai išeiti iš proto tokio tyloj!

Veronika atsisgaidavo, tik namo sugrįžus. Čia ji iš naujo įvertindavo savo lengvai užsidegančią plytą ir savo plepią kaimynę. O naktį, klausydama vienodo miesto užesio ir ambulansų sirenų, ji nugrimzdavo į miegą, lyg akmuo.

Kaip ji dabar, sulaukusi artrito sukamos senatvės ir mažos pensijos, vėl atsidūrė gamtoje, Veronika pati gerai nesuprato. Įkalbėjo vaikai palikti miestą. Kaip ji galėjo leisti? Aptomsta senatvėje protas ir gana!

— Ma, kam tau šitų didelių namų? Juk nebegali apžiūrėti. Tai Evelina.

— Va, koridorių byra tinkas. Reikia taisyti. — Robertas.

— Nei byra, nei ką... Tik truputį nusilupo.

— Kur tau truputį, Ma!

— Ir sienas reikia dažyti. O laiptai! Perskilę nuo Pa mirties. Reikia naujus išlieti. — Vėl Robertas.

— Ar jūs atstosit! Man viskas gerai. Prikišo abu, kaip piktas pinigais!

— Ma! Klausyk, Ma! Mes norim, kad tu senatvėje bėdos neturėtum. Parduok, kol dar nereikia pagrindinio remonto.

Robertas. Jam tik parduoti ir vėl pirkti. Nebūtų biznierių...

— Tikrai, Ma! Parduok. Nusipirksi mažiuką, jaukų namuką. Kur toli už miesto. Grynas oras... ramybė...

Evelina. Pamišusi dėl to gryno oro.

— Reikia man tavo gryno oro, kaip guzo kaktų. Šitiekt metų čia išgyvenau, imsiu bastytis dievažin kur. Kaip išvaryta...

— Nu nepyk, nepyk! Niekas tavęs nevaro. Mes tik patariam. Mažesnis namas, mažesni mokesčiai. Nei tiek darbo, nei tiek rūpesčio. Bet tu pati apsispręsk.

Koks juokas! Apsispręsk! Apsprendė vaikai už ją. Įkalbėjo, įžulino. Ir pardavė Veronika savo seną namą Alyvų gatvėje. Apšepęs buvo, tiesa, bet dar tvirtas. Senoviška statyba, tai ne dabartinė — skardos sienos, popierinis stogas, o garažo durys, tartum vartai į dangų...

Išsikėlė Veronika pas dukrą. Laikinai.

Kol sūnus nupirks jai tą mažą namelį su mažais mokesčiais ir mažais rūpesčiais. Bet kol nupirko, anūkai vos iš galvos neišvarė. Šeši išpėstinti laukinukai. Niekad iš tėvų negirdėję „negalima“. Avizų košė ant kilimo, šokoladas ant sienų, „bubble gum“ ant kėdžių. O televizija eina nuo ryto iki vakaro. Televizijoj kaubojai šaudosi, kambary vaikai muša si.

— Evelina, jei nepaimsi diržo tiems žvėriukams, tai aš paimsiu!

— O, Ma! Nebūk tokia senoviška. Vaikams reikia išsidūkti. Negalima jų varžyti, kad nepažeistum būsimų talentų. Vaikams reikia augt laisvai, be disciplinos varžtų. Taip sako garsieji psichologai.

— Jei turėtum nors vištos protą, tai neklaustum, ką jie sako, o pagriebus diržą išplaktum vaikams pasturgalius. Ir dar namus apkuoptum. Dabar negali žmogus ant kėdės atsisėd neprilipęs. Talentai! Dar keli metai ir vaikiosis po miestą, langus daužydami. Tada turėsi ne tų si...sikologų, o policininkų klausyti...

— Ma! Mano namai, mano vaikai. Galėtum nors kartą elgtis, kaip viešnia!

Suspaudė Veronika galvos skausmai. Padedo kankint nemiga. Ji staiga ėmė ilgėtis ramybės ir gryno oro. Tą silpnybės valandą Robertas nupirko jai mažą namelį. Toli ne tik nuo Evelinos ir jos žvėriukų, bet toli nuo miesto, nuo monotoniško jo užesio ir aitraus benzino kvapo.

Taip atsidūrė Veronika gamtoje. Po ap-

mintų Evelinos namų ir vaikų erzelių, baltas nameliukas su dideliu langu į ežerą jai pasirodė kaip rojus.

Pirmas dvi savaites gamtoje Veronika praleido be galvos skausmų, gerai išmiegojusi ir be jokios gyvačių ir „poison-ivy“ baimės. Sekančias dvi savaites ji dar nebuvo višai tikra, ar nepradės galvą skaudėti, o ant tako ežeran ar nepasimašys gyvatė, bet kai nieko panašaus neįvyko, Veronika nusiramino. Ji pradėjo įsikurti. Ji šlavė, plovė ir į stalčius dėliojo daiktus. Ji kabino drabužius į drabužinę ir paveikslus ant sienų; ant pašto dėžės išrašė savo pavarde ir susipažino su paštininku. Kas rytą, 9-tą valandą, jis pravažiuodavo, rinkdamas ir išdalindamas laiškus. Veronika ėmė laukt. tos valandos: paštininkas Morris papasakodavo daugiau ir įdomesnių žinių negu radijas.

Po mėnesio Veronika jau pažino visus savo kaimynus, pensininkus kaip ji, ir net mėgino meškerioti. Tik sliedą ant kabliuko jai užmovė kaimynė Elsa. Ačiū Dievui, kad nieko nepagavo. Ką gi būtų dariusi su žuvim ant meškerės? Elsa, žinoma, galėtų nuimti... Bet lyg ir gėda pasirodyt tokiai bailei. Čia žmonės buvo tokie užsigrūdinę: viską rąkom lietė — ir žuvis, ir žoles, ir vabalus... Tačiau Veronika neišvažiuodavo savęs išdarinėjančios žuvį (ji visada žuvį pirkdavo krautuvej negyva, išdarinėta ir paruošta kepti)... Bet... vos tik prieš mėnesį ji lygiai taip pat neišvažiuodavo galėsianti gyvent gamtoje... vi-

(Nukelta į 4 pusl.)

Varpučio ravėtoja

(Atkelta iš 3 pusl.)

sam laikui... Taigi. Kas sakė, kad senatvė nebeįvyksta netikėtumų?

Veronika leido dienas be miesto. Vietoj sirenų čia kas rytą rėkė kėkštai, vietoj benzino — nosį kuteno salstelėjęs meirūnų kvapas, o vietoj duslaus naktinio užesio, kurkė varlė. Iš tikrųjų, gyvent be miesto nebuvo jau taip neįmanoma, vieną vakarą, klausydama tų varlių, nenorom sau prisipažino Veronika. Geriau, negu pas Eveliną... tarp tų kipšiučių... anūkėlių. Ir negu pas Robertą ir tą jo Moniką. Marčios Veronika seniai nemėgo. Vaizduoja gražuolę, o susisukus, kaip virvė, kaulai pro odą lendą. Kaip tas nabagas Robertukas lėtoj su ja... Matai, ir vaikų neturi. Kurgi! Tokia giltinė...

Taigi. Trobikė čia nauja. Patogi. Tas langas į ežerą kaip koks paveikslas. Bet namas Alyvų gatvėje vis tiek bent namas buvo! Solidus. Amžinatils! Joe pats statė. Vajė, kiek buvo rūpestio, nemigos... O kai į naują, į savą persikėlė su mažais vaikėliais — kiek džiaugsmo!

Veronika šypsojosi atsiminus. Viskas tartum vakar... tartum vakar...

— — —

Bet birželiui baigiantis, Veronika vis dėlto pasiilgo vaikų ir anūkėlių. Ji net pati nustebo, kaip tai galėjo atsitikti. Besistebėdama, parašė kortelę Evelinai:

„Jau viską susitvarkiau. Orai gražūs. Vanduo ežere šiltas. Atvažiuokit abu aplankyti ir vaikus atsivežkit. Pasimaudys.

MA”

Ir kortelę Robertui:

„Viskas gerai. Namelis labai patogus, nors nepalyginsi su Papos statytu Alyvų gatvėje. Kaimynai malonūs, Orai gražūs ir vanduo šiltas. Galtėtumėt atvažiuot abu. Pasimaudyt.

MA”

Kitą savaitgalį Veronikos troba buvo pilna žmonių, o kiemas — mašinų. Atvažiuojo Evelina su vyru ir visais šešiais vaikais; Evelinos kaimynė (pletkininkė ta; kaip gali Evelina ją pakeist... Bet, matai, ir Evelina liežuviu nepesčia...). Taigi, kaimynė su dviem balvonais (tie ir už Evelinos varvalius pasiutesni) ir Robertas su savo džiūšna ir su savo biznio partneriu. O tas dar ir vilkinį šunį atsigabeno!

Veronika irzo, bet bėgo šen, puolė ten, mėgindama su visais šneketėlė, bet svečiai po pirmą „Hi, Mal“ ir „Hello, Mrs. Mack!“ išsibarsė kas sau. Veronika taip ir paliko vaikų užspėta prie šaldytuvo, Coca-Cola butelius beatidarinėjanti...

— Kad juos skradžiai žemė! — keiktelė jo ji, išspraudė paskutinį butelį ir kažkurio vaiko murzina ranką ir išėjo laukan.

O Sutverėjau, ką ji ten pamatė! — Palik! Palik tuojau! — sušuko Veronika vienam iš antikėlių, ir pati išsigando savo spiegančio balso.

Rupžiukas tas Evelinos vidurinisl. Pasi-griebs lauzė Šarono krūmo šaką. Ir dar tą su didžiausiais pumpurais! Veronika visada norėjo turėti Šarono krūmą. Tik mieste jai nė vienas neprigydavo. O čia rado buvusį savininką jau išaugintą, dailų, beveik medelį.

— Evelina, Evelina! — šaukė ji, — žiūrėk, ką Čarlis daro! — Aš tau, varly! Palik sakau!

Tur būt, piktoji dvasia ją buvo apsidus tuos kvietimus parašyti... Tas kvailas motiniškas pasiilgimas... Ir būta kol šitokio ermyderio, šitokio chaoso...

Veronika riste nusirito nuo laiptelių mosikuodama rankomis, bet Čarlis jau paleido šaką ir kaip niekur nieko nustrykėjo paežerėn. Veronika irgi ten pastuko, bet pamačiusi marčią ant lieptelio, sustojo lyg įbesta.

Begėdė! Ne tik kad su bikini, bet guli šalia to išsišiepėlio — Robertuko draugo. Neva saulinas... Tas mergišius jai nugarą „Cop-pertone“ tepa, ir krizena abu. Tfu! Jeigu jau toks dabar pašaulis, kad gali su svetimų vyrų pusnuogė voliotis, tai te sau voliojasi. Tik ne čia, ne ant Veronikos baltai išdažyto lieptelio! Veronika žingtelėjo artyn.

— Ei, Monika! Robertas tavęs ieško! — sušuko ir greitai apsidairė, akimis ieškodama sūnaus. Kur gi riogso tas durnelis? Jau toks aivinas. Kaip dar biznyje išsilaiko, reikia stebėtis... Jei šitai leis už nosies vedžiojamas,

prakiš tam partneriui ne tik žmoną, bet ir biznį.

Veronikos širdy kunkuliavo bejėgis piktumas marčiai, sūnui, sūnaus draugui ir pačiai sau. Kad pasikvietė tuos žmones be reikalo, kad susidrumstė savo šiaip taip nusistovėjusias dienas.

— Monika! — pakartojo ji vėl. Vėsus vėjas nuo ežero pūstelėjo veidan, kažkur nusuko.

Springdama piktumu, Veronika pasiryžo užlipti ant lieptelio, bet čia jai netikėtai kelią pastoj sūnaus partnerio vilkas. Jis urzgė. Prašieptam snuky baltavo dantys. Veronika apsisuko ir grįžo atgal į kiemą, kur šlapi ir smėlėti pešės vaikų, o duklė su drauge, šypsodamos gulimose kėdėse, girksėjo „highballs“.

Kampe už namo Robertas ir Evelinos Samas ant anglių kepė steikus.

— Tai mat, kur riogso... — gaiziai sumurmėjo Veronika, geriau ne steikus prižiūrėti...

— Va, mama! Čia tau. Matai, kaip gražiai apgruždinau! Ant dvišakės pasmeigės, Robertas laikė čirškantį mėsos gabalą. — Zinai, čia pas tave tikras rojus. Tur būt, jau nė nepasigimė miesto?

— Rojus, kur gi ne. Tik ne tu Adomas... — burbtelėjo dar vis piktą Veronika.

— Ha, ha, ha! — nusizvengė Samas, — mama juokdarė! Ir padavė jai popierinę lėkštę. — Išidėk steiką ir ragauk!

— Ei, Sam! Šauk visus. Jau galim valgyt, — paprašė švogeri Robertas.

— Šauk, šauk. Kažin tik, ar visi girdės, — kandžiai pridėjo Veronika, ir atšpiovė steiko.

Kai Samas nuėjo, ji pasakė sūnui: — Nōnika ant liepto su tuo tavo... partneriu.

— Nu?

— Nu? Ar tu akių neturi? Monika, kaip Monika, bet tu jam ir biznį prakiši.

Robertas vertė steikus. Barškėjo dvišakė, čirškė ant anglių lašėdami taukai, medyje, kaip pasamdytas, ėmė rėkti kėkštas.

— Ką? Kas biznį prakiš? Apie ką tu čia, Ma? — paklausė nustebs sūnus.

— O, kad pražilės! — galvojo Veronika, — ir pilvas per diržą lipa. Tarytum tik kelios vasaros atgal... buvo berniukas...

Veronikai staiga pasidarė graudu. Lyg tai liūdna, kad nebėra anų vasarų Robertuko, lyg tai gaila, kad šitas pražilės, aptukęs vyras toks, na... pražilės... susenęs...

— Nieko, Robertuk, nieko... — sumurmėjo ji, — Sakau, tokia graži diena. Ir steiką gerai iškepi...

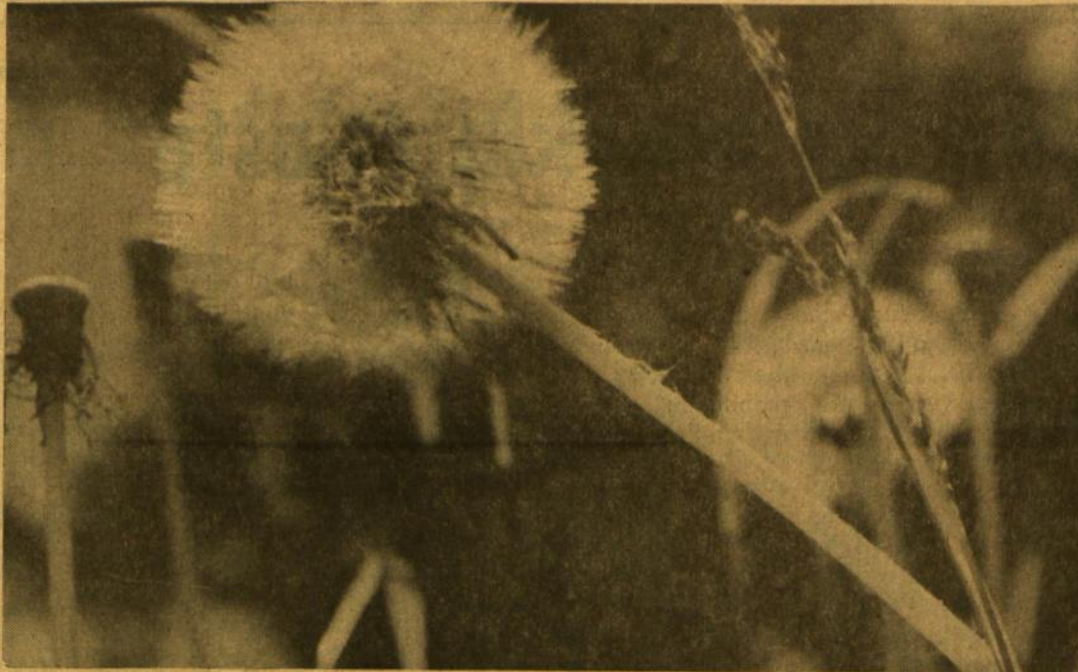
Po to savaitgalio Veronika ilgai negalėjo atsigauti. Pykčio ji nebeįjautė nei marčiai, nei sūnui, nei išdykusiems anūkamams. Bet kažkoks graudulys vis maudė krūtinę. Kažko buvo gaila, tik ji nevisai žinojo ko. Ar kad jos vaikai taip greit užaugo ir paseno, ar kad Robertą toji džiūšna Monika apgaudinėjo (tuo Veronika būtinai norėjo tikėti), o gal iš viso, buvo gaila laiko, kažkur prabėgusio ir nieko nepalikusio.

Veroniką vėl pradėjo kankinti nemiga. Vakaraus ji sėdėdavo pas kaimynus, kol tie imdavo žiovaut. Sugrįžusi namo, vaikščiodavo nuo lango prie lango, bailiai klausydama paslaptingų nakties garsų. Visų durų užraktus patikrindavo po penkis kartus, o naktis vis dar nebūdavo įpusėjusi. Nei megt, nei siūt Veronika nemokėjo ir dabar gailėjosi, kad jaunystėje niekada nerado laiko išmokti. Skaityti ji nemėgo, o televizijos aparatas blogai rodė. Gal kad per toli buvo stotys, o gal kas viduj pagėdė...

Paryčiais prisnūdusią Veroniką kankindavo sapnai. Amžinatils! Joe ją kažkodėl bardavo, o ji vis kažkur skubėdavo, ieškodama čebatu, nes už durų žaliudavo „poison - ivy“ kupstai ir šliaužiodavo gyvatės.

Po kelių tokių nerimo ir nemigos savaitžių, Veronika jau galvojo pasikviesti nekilnojamo turto agentą ir be vaikų žinios paskelbt namelį pardavimui, kai visai netikėtai ji atrado...varputį.

Visą dieną įkyriai liję, debesys vakarop suplyšo į pilkus atbrizgusius skudurus ir išsiskirstė anapus ežero. Staiga pasirodžiusioj saulėj viskas mirguliavo tūkstančiais lašelių.

Žolynai

Nuotrauka V. Maželio

Veronika išėjo laukan ir sunkiai atsėdė ant drėgnų laiptų. Oras kvėpėjo grybais ir žuvim, o jos kiemo žolė blizgėjo tartum prisėta stiklinių karoliukų. Bet ne visa žolė lygiai blizgėjo. Ta, šviesiai žalioji, vešliausia, žybčiojo tartum tikrais deimantais apiberta. Kiekvienas aštrus jos lapelis laikė visą eilę rasos lašų, tartum siūlas karolius. Veronika pralinksėjo.

— Hello, Elsa! — šūktelėjo ji iš daržo grįžtančiai kaimynei, — buvo tikra liūtis. Ką?

— Gerai, gerai! Lietaus reikėjo. Mano pamidorai vos nenumirė...

— Tai jau reikėjo, — pritarė kaimynei Veronika, —bematant viskas sužaliavo. Tik pažiūrėk, Elsa, kokia graži mano pievutė! Ypač ya tie vešlieji lopiniai — kaip salotos!

— Dėl Dievo, Veronika! — pliaukštelėjo delnais kaimynė, — tai varputis! — Varputis?

— Na gi, ar nežinai? Tai bauriausia pikt-žolė. Gerą žolę nustelbia ir plečiasi, kaip ugnis. Vajė, kad gi daug pas tave! Reikėjo, matai, pavasarį nuodais pabarstyti. Dabar tai per vėlu...

Elsa pūrtė galvą, žiūrėdama į Veronikos pievą, kaip į mirtiną ligonį. O varpučio lopai žėrėjo rasos karoliukais...

— Kaip piktas pinigais! Rauk tu ją, ar ką. Per vasarą ir mano pievą užsės... — dejavo Elsa.

Veronika nustėjo. Ją apėmė ašaringas piktumas. Dar to betruko! Ir žolė prieš ją! Viskas prieš ją, viskas... Vaikai, gali sakyt,

varytė išvarė iš namų, iš priprasto, įsigyvento miesto į šitą Dievo užmirštą kertę. Ir ta kertė ją apgavo su vešliu, rasa žėrinčiu varpučiu!

Veronika pasilenkė ir pagriebė pilną saują tos sodrios, šlapios žolės.

— Puk!

Garsas buvo mažytis ir netikėtas. Veronika nustebusi žiūrėjo į savo ranką, laikantią varpučio kelmą su visomis šaknimis.

— Taip, taip. Kai žemė drėgna, ji lengva išrauti. Tik reikia su šaknimis. Būtinai su šaknimis. Kitaip — bergždžias darbas — vėl ataug, — aiškino kaimynė, — Bėda, kad čia tiek daug prižėlė. Kas gi turėtų kantrybės...

Veronika nebesiklausė. Ji atsiklaupė ten, kur stovėjo, ir ėmė rauti.

— Puk-puk. Puk-puk, — pukšėjo, minkštą žemę palikdami, varpučio kelmeliai, ir Veronika jautė, kaip jai nuo širdies slinko juodi debesys. Šu kiekvienu „puk“, akyse tartum darėsi šviesiau. Nors ji tebeįpyko, bet pyktis nebuvo bejėgis ir ašaringas. Dabar jis kunkuliavo jėga ir veiksmu. Pirštai tartum replės gnybo kiekvieną varpučio kelmelį, rausėsi gilyn į žemę ir rovė su šaknimis.

— Puk-puk...puk-puk...

Nuo to vakaro Veronikos gyvenimas paežerėje tapo visai pakenčiamas. Mintis parduoti namelį jai pasirodė juokinga, nes galvos skausmai praėjo, o nemiga kasnakt trumpėjo.

Kiekvieną rytą Veronika pabudavo žino-

dama, kad jos laukia svarbus darbas. Dar tebegulint, ją apimdavo savotiškas gerumas, lyg šaltą dieną išgėrus karštos kavos puoduką. Žiūrėdama į tankias miegamojo užuolaidas, Veronika stengdavosi atspėti, koks oras. Paskui keldavosi, skubiai rengdavosi ir nė nepusryčiavusi skubėdavo kieman. Čia ją pasitikdavo rasa, žvilgantys, žali kaip salotos varpučio plotai, ir Veronika nusišypsodavo. Taip šypsoi žmogus, sutikęs savo prieša, kuriam įveikti jau sudaryti nesugriaujami planai.

Tada Veronika nejučiom pamiklindavo pirštus, lyg ruošdamasi skambinti pianinu, nuo vinies nusikabindavo oranžinę valtį pagalvėlę ir dideliais žingsniais nubrįsdavo rasota žole į varpučio plotą. Čia, sunkiai atsidususi ir nesidairydama į šalis, Veronika klaupdavosi ant pagalvėlės, tartum mahometonas ryto maldai, ir imdavo ravėti.

Prieš jos akis žaliudavo aštrių varpučio lapelių miškas ir voro kojomis driekdavosi prie žemės prigulę jų stiebeliai, pasiruošę nusteibti kiekvieną žolę. Veronikos pirštai rausdavosi drėgnon žemėn, suspausdavo varpučio kelmelį prie pat šaknų ir — puk! — varputis pasiduodavo be kovos.

— Vienas! — patenkinta sumurmėdavo Veronika, mesdama jį į plastikinį krepšį.

Kai šimtas varputis pasiduodavo jos i-nirtusiems pirštams, Veronika palengva atsi-keldavo ir eidavo ežeran nusiplauti rankų. Nuo ilgo pasilenkimo akyse jai sukdavosi juodi skrituliai ir, vorais išsiskėtę, žali varpučio stiebai. Grįžusi trobon, Veronika gerdavo kavą, valgydavo padžiovinatą duoną ir skaitydavo laikraštį. Bet ir baltame lape imdavo raizgytis varputis. Apgavikas tas, vaizduojas gerą žolę! Ji reikėjo kuo greičiausiai išrauti, kol žemė drėgna. Kol taip lengva ir smagu rauti... Su visomis šaknimis!

Veronika sulankstydavo laikraštį, pasiražydavo sveiku laukų darbininko rąžuliu ir vėl išeidavo ravėti.

— Puk...

— Šimtas vienas!

— Puk...

— Šimtas du!

— — —

Saulė kepino sulenktą nugarą, virš galvos vyt-vytavo kregždės, ežere pupšėjo motorinės meškeriotųjų valtėlės. Bet Veronika nieko neįto ir nematė. Ji rovė, ir rovė, ir rovė. Pievutėje jau tvylojo pora juodų lopinių: kur varpučio augta, neliko nė jokios žolės.

— Nusipirksi žolės sėklų ir užsėsiu. Bus pieva kaip nauja, — galvojo Veronika, bet

(Nukelta į 5 pusl.)

JEI JŪS NORITE SIŪSTI SIUNTINIŲ DOVANAS Į LIETUVĄ IR ĮVAIRIUS USSR KRAŠTUS, naudokitės patarnavimu plačiai žinomos firmos

PACKAGE EXPRESS & TRAVEL AGENCY, INC.
(LICENSED BY VNESHPOSYLTORG)

VYRIAUSIA ĮSTAIGA: 1776 BROADWAY, NEW YORK, N. Y. 10019 Tel. — 581-6590; 581-7729

Siuntiniai, siunčiami per mūsų firmą, paskyrimo vietą pasiekia trumpiausiu laiku. Siuntinių pristatymas garantuotas. Visi muitai apmokami mūsų įstaigoje, gavėjas NIEKO NEMOKA.

Prie firmos skyrių yra krautuvės, jose rasite žemiausiomis kainomis pasirinkimui įvairiausių audinių, taip pat maisto produktų, odos avalynės ir kitų daiktų.

PACKAGE EXPRESS & TRAVEL AGENCY, INC.
Affiliated with PODAROGIFTS, INC.

Prima užsakymus butams, automobiliams, dovanų pažymėjimams, motociklams, šaldytuvams, televizijos imtuvams ir įvairioms kitoms sovietinėms prekėms, kurias galite užsakyti Lietuvoje ar USSR gyvenantiems giminiams. Papildomų žinių teiraukitės mūsų pagrindinėje įstaigoje ar bet kuriame mūsų skyriuje. Atidaryta kasdien nuo 9 valandos ryto iki 6 valandos vakaro. Šeštadieniais ir sekmadieniais nuo 9 valandos ryto iki 4 valandos popiet.

MŪSŲ SKYRIAI

Allentown, Pa. — 126 Tilghman Street	435-1654
Baltimore 31, Md. — 1900 Fleet Street	342-4240
Brooklyn, N. Y. 1218 — 485 McDonald Avenue	467-6465
Buffalo 12, N. Y. — 701 Fillmore Avenue	895-0700
Chicago 22, Ill. — 1241 No. Ashland Avenue	496-2818
Chicago, Ill. 60629 — 2608 West 69 Street	925-2787
Chicago, Ill. 60609 — 1855 West 47 Street	376-6755
Cleveland 13, Ohio — 1028 Kenilworth Avenue	771-0696
Detroit 12, Mich. — 11601 Jos Campau Avenue	365-6780
Farmingdale, N. J. — Freewood Acres Rt. 9	363-0494
Hamtramck, Mich. — 11339 Jos Campau Avenue	365-6740
Hartford 6, Conn. — 122-126 Hillside Avenue	249-6216
Los Angeles 4, Calif. — 159 So. Vermont Avenue	385-6550
Newark, N. J. — 378 Market Street	642-2452
New York 3, N. Y. — 78 Second Avenue	674-1540
New York 3, N. Y. — 141 Second Avenue	475-7430
Philadelphia 23, Pa. — 631 W. Girard Avenue	769-4507
Rahway, N. J. — 47 East Milton Avenue	381-8800
South River, N. J. — 41 Whitehead Avenue	257-6320
Syracuse, N. Y. 13204 — 515 Marcellus Street	475-9746
Trenton 10, N. J. — 1152 Deutz Avenue	392-0306
Utica, N. Y. — 963 Bleeker Street	732-7476

Ką turime ir ko dar reikėtų

Kun. Kazimiero Pugevičiaus paskaita lietuvių žurnalistų ir radijo vedėjų suvažiavime Tabor Farmoje, Michigan, 1972 m. rugsėjo mėn. 16 d.

Už šešerių metų sueis pusė šimtmečio nuo tos dienos, kada Antanas Vanagaitis, atsistojęs prie mikrofono vienoje Chicagos radijo stoty prabilo: „Labas vakaras, mieli radijo klausytojai“. Taip ir gimė pirmoji lietuvių radijo programa Amerikoje. Pati radijo technika tada buvo tik šešerių metų amžiaus vaikas, o jau lietuviai anuomet Amerikoje įvertino šio naujo išradimo svarbą ir ėmė naudotis šia priemone lietuviybės išlaikymui.

Sekantį dešimtmetį jau gimė visa eilė lietuviškų radijo programų.

Po antro pasaulinio karo naujoji ateivija atiduoda savo inšą. Pasigirsta tobulesnė lietuviška kalba radijo bangomis. Nusidėjęsias polkutes pakeičia Čiurlionio ansamblis. Šalia Metropoliteno operos solistės Kašauskaitės atsiranda apščiui šviežius lietuviškų talentų. Kolonijose, kur anksčiau radijo bangomis lietuvių kalbos nesigirdėjo, štai jau prabyla: „Labas rytas, labas vakaras, sveikina jus Detroito Lietuviškas balsas... Chicagos Lietuvių forumas... Califonijos Lietuvių radijas... Toronto Tėvynės prisiminimai... New Yorko Laisvės žiburiai... Montrelio Lietuviškas radijo pusvalandis... Clevelando Tėvynės garsai... Baltijos aidai... Rochesterio Lietuvių radijo valandėlė... Califonijos Lietuvių radijas... Baltimorės Radijo valanda lietuviams... Philadelphijos Bendruomenės balsas... ir taip toliau.

Atsiradus naujai komunikacijos technikai — televizijai, štai veržlus, ateitin žvelgias asmuo, Tolių Šlutas įsteigia Amerikoje pirmą lietuvių televizijos programą.

Šiandien, šalia Lietuvių televizijos Chicagoje, keturiolika kolonijų gali didžiūti savo lietuviškoms radijo programoms. Bostonas, Detroitas ir Clevelandas gali pasiklausyti po dvi programas kas savaitę. Torontiečiai gali pasirinkti iš trijų, o kultūriniai prabangi Chicago girdi net penkias programas savaitės bėgyje. Viso susidaro kas savaitę 41 valandos transliacijos: 39 lietuviškai, o dvi valandos angliškai.

Kiek klausytojų šios programos pasiekia, vienas Dievas žino; kiek naudos jos neša, mes visi gerai žinome. Išsisklaidžiusių lietuvių sutelkimui ir lietuviybės palaikymui vietovės radijo programa stovi lygiai su parapija, mokykla ir lietuvių namais. Savaitę po savaitės, radijo programa atlieka didelį uždavinį, nes ji pasiekia ir senus ir jaunus, bažnytinis ir nebažnytinis, tuos, kurie skaito literatūrą ir spaudą, ir tuos, kurie nemoka arba jau neįžūri paskaityti.

Nuostabūs mūsų radijo programų nuopelnai, nuostabus ir jų potencialas. Žymus Kanados sociologas — filosofas Marshall McLuhan įrodo, kad radijo ir televizijos technika lygiai tiek įtakos mums daro, kiek spaudos išradimas padarė prieš 550 metų. Mes esame šios technikos žymiai paveikti. Taip kaip industrinės revoliucijos laikotarpyje, 18—19 šimtmečiais, tie apvaldė medžiaginį pasaulį, kurie sugebėjo pasisavinti industrinės technologijos priemones, panašiai mūsų laikais, idėjų pasaulį dominuoja tie, kurie valdo komunikacijos priemones. Lietuviai sugeba elektroninės komunikacijos erdvėje ir sau vietos susirasti. Neužmerkime akių ir neužkimsime ausų šiomis galimybėmis. Turime gerą įrankį — mokėjime juo pasinaudoti.

Asmuo, prabildamas per lietuvių radijo programą, gal pasieks daugiau žmonių negu parapijos

kunigai pasiekia per dvidešimt sekmadienių. Vienos radijo valandėlės klausytojų skaičius gali būti didesnis už skaičių visų dalyvių tos ar kitos kolonijos vasario 16-tos minėjimuos per perėjus 25 metus. Radijo programos pasiklauso didesnis skaičius vaikų, negu skaičius visų vaikų, lankusių šeštadieninę mokyklą per ištisus tos mokyklos istoriją.

Tokios galimybės šventai įpareigoja programų vedėjus bei dalyvius, ir mus visus, daugiau dėmesio kreipti į lietuvių radijo ir televizijos veiklą ir visokiais būdais ją stiprinti, tobulinti ir remti.

Mūsų radijo programų kūrėjai, vedėjai ir jų bendradarbiai, užsitarnavę mūsų visų pagarbos. Kiek valandų jie programom praleidžia, nuskriausdami savo šeimoms, kiek sveikatos ir pinigų investuoja, kad visuomenė galėtų išgirsti lietuviškos muzikos, naujienų, pranešimų, mes niekam nežinosime. Jei vienam kitam pasiseka vieną kitą dolerį uždirbti, niekas neturėtų pasipiktinti.

Tačiau gal ir programų vedėjams vertėtų padaryti savo sąžinės apyskaitą? Ar jau programos tokios tobulos, kad neįmanoma jų patobulinti? Atsiminkime, kad jau išaugo visai nauja karta, ir ji reikalauja vis šviežios medžiagos, naujo prie dalykų priėjimo.

Ar neįmanoma praveisti sistematingą klausytojų (o dar svarbiau neklausytojų) apžvalgą trumpose, gerai suformuluotose anketose pagalba? Ar negalėtų mūsų laikraščiai tokią trumpą anketą atspausdinti su visų radijo programų adresais tokioje formoje, kad skaitytojas galėtų, anketą užpildęs, iškipti ir pasiųsti arba vietinės programos adresu, arba redakcijai, kuri, anketas surinkusi, persiųstų jas atitinkamų programų vedėjams? Detroito tokią apžvalgą padarius, suvesti duomenys buvo be galo naudingi.

Atsiminkime, kad lietuvių radijo programų dažnai pasiklauso ir lietuviškai nekalbantys. Ar nevertėtų įvesti truputį ir angų kalbos vien propagandos dėlei? Aplamai, kokių lietuvių vaizdą sudaro kitataučiai vietinė programa? Ar dėl neprofesionaliai pastatytos programos kitataučiai

klausytojai negali susidaryti sekmadienių. Vietos radijo valandėlės klausytojų skaičius gali būti didesnis už skaičių visų dalyvių tos ar kitos kolonijos vasario 16-tos minėjimuos per perėjus 25 metus. Radijo programos pasiklauso didesnis skaičius vaikų, negu skaičius visų vaikų, lankusių šeštadieninę mokyklą per ištisus tos mokyklos istoriją.

Tokios galimybės šventai įpareigoja programų vedėjus bei dalyvius, ir mus visus, daugiau dėmesio kreipti į lietuvių radijo ir televizijos veiklą ir visokiais būdais ją stiprinti, tobulinti ir remti.

Mūsų radijo darbuotojų tarpe turime talentų ir patyrimo, kurių nė už pinigą negautum. Daug galėtumėm vienas iš kito susižinti. Vienam sekas surinkti kiekvienai programai geros muzikos, kitas geriau žino kaip įdomiai perduoti skelbimus, trečiam gal pasisekė į juosteles įrašyti vaikams tinkamos medžiagos. Susisiekim, pasikeiskim medžiaga ir sumanymais. Niekas tokiu būdu nepralaimės, o atvirkščiai, gali būti daug naudos visiems.

Amerikietiški religinių programų srityje, kur man daugiau tenka pašvęsti laiko, taip ir daroma. Mūsų įstaijoj yra apie 60 įvairiausių rūšių religinių programų juostelių, iš kurių techniniu atžvilgiu esu daug pasimokęs.

Pernai vienoje lietuvių radijo programoje teko išgirsti tokį pranešimą: „Vėlykų proga kviečiame pasiklausyti jo ekselencijos Vyskupo Brizgio pernai juostelėn įrašyto žodžio“. Ar negalėtų kas, susitarus iš anksto, laiku įrašyti šitokią medžiagą sistematingai visom radijo programom? Panašiai galėtų būti daroma ir su kitais mūsų kultūrinio ir visuomeninio gyvenimo ryškių žmonių žodžiais. Ir programos būtų patrauklios, ir tie, kurie turi ką svarbesnio visiems pranešti, rastų platesnę publiką.

Šių metų šokių šventėje Petras Petrutis Chicagos amfiteatre įrašė nemažai iškilms muzikinių ir žodinių ištraukų, o Juozas Gailla suredagavo puikų ir gyvą šventės reportažą. Norėdamas, kad jų įdėtas darbas pasiektų platesnę publiką, Gailla pasiuntė kopijas suredaguotas 2-3 radijo programom. Todėl Baltimorė sekantį sekmadienį po šokių šventės galėjo pasiklausyti išsio pusvalandžio šio įvykio aktualijų. Ar neįmanoma dažniau taip daryti? Aišku, visa medžiaga ne visiems tiks. Reikia leisti kiekvienam programos vedė-

jui apsispręst. Tačiau, ar nėra čia galimybių?

Neseniai buvo suvaizdinta lietuvių kalbon išverstas Charles Dickenso „Christmas Carol“. Vienas radijo programos vedėjas, pageidaudamas kopijos, turėjo sumokėti tam tikrą sumą pinigų už perleidimą. Suma nebuvo taip jau nežmoniška, tačiau jo samatoj reikšminga. Jei originalo savininkas sutiktų ir keturios vietovės sumestų pinigų, tai niekas nebūtų per daug apsinkeint. Žmogus, kuris įreikordavo originalą, būtų atlyginimas už savo darbą ir medžiagą, o iš to visi laimėtų.

Ar nebūtų įmanoma į juosteles įrašyti taipgi religinės medžiagos, ir sistematingai ją pasidalinant? Daug kas pageldautų tokios medžiagos, jei ji būtų pakankamai aukšto lygio.

Turime kolonijų, pavyzdžiui, Miamį, kurios sparčiai auga, kur jau taipgi būtina lietuviška radijo programa. Ar nesugebėtų kuris patyręs radijo programos vedėjas pagaminti juostelę su visa programa, kurioje būtų palikti tarpai tik vietiniams skelbimams? Tokiu būdu ir nepatyręs žmogus galėtų praveisti gražią radijo programą. Kolonija už tai galėtų atlyginti tam, kuris parūpina tokios medžiagos.

Ar nevertėtų paplatinti sąrašą visų lietuviškų programų su visais duomenimis? Toks sąrašas būtų naudingas veiksniams, būtų naudingas plokštelių platintojams, prekybininkams ir visiems, kurie kartais rastų reikalo skelbtis radijo programose. Ar nevertėtų tokį sąrašą paplatinti ir anglišką kalbą, norint sudominti ir kitataučius prekybininkus pasigarsinti lietuvių tarpe?

Mūsų radijo programos lietuviams be galo pasitarnauja. Ateityje jos gali būti dar svarbesnės. Kiekvienas lietuvis, radijo programos vaidmenį įvertindamas ir norėdamas, kad ji tobulėtų, privalo vietinę programą remti ir remdamas programos vedėjams patarti. Nepakanka, kad mūsų programos lietuviškos. Jos taip pat turi būti turiningos ir visiems naudingos.

LITO 50 M. SUKAKTIS

Savas nepriklausomos Lietuvos piniginis vienetas litas buvo paleistas apyvar-ton 1922 m. spalio 2 d., taigi šiemet suėjo 50 m. Steigiamasis seimas lito vardą priėmė 1933. VIII. 9. Lito vertė buvo pastovi, pagrįsta 0,150.462 gramų gryno aukso.

Varpučio ravėtoja

(Atkelta iš 4 pusl.)

Jos pirštai nesustojo rove nė minutei. Dabar ji galėjo varputį pažinti ir užsimerkus.

— Hello, Veronika!

Du šimtai penkiolika, du šimtai šešiolika... Stiebeliai, kaip voro kojos, lapeliai žalsvi, kaip salotos. O raunasi lengvai. Matai, dar žemė drėgna. Kai užeis karščiai, reiks gerai palaistyt pievą. Daug nurauta, bet pa-ežerė dar didelis plotas likęs... Du šimtai devyniolika...

— Veronika! Ei, Veronika!

— Du šimtai dvidešimt, — pasakė Veronika ir pakėlė galvą.

— Tai vis dar ravi? — Per gyvatvorę ją kalbino Elsa.

— Raviu. Visus nurausiu. Iki vieno. Pamatyti.

Kaimynė permetė akimis pievutę. Žalumo plikos dėmės vėpsojo, lyg iškandžiotos žaidos. Veronika nusekė jos žvilgsnį.

— Užsėsiu. Bus, kaip nauja. Pirmą reikią tą varputį... — lyg pasiteisino kaimynei ir vėl pasilenkė.

— Kad ir kantrybės turi — nusistebėjo ta. — Ar galva nesvaigsta taip ilgai pasilenkus?

— Du šimtai dvidešimt vienas, — sumurmėjo Veronika. — Ką? O galva? Nu, ne labai.

— Sakau, gal norėtum pameškeriot kartu. Pasiirstytumėme pakraščiu. Turėtų gerai kibti. Apniukė...

— Apniukė? Tai gal lis? Žemė vėl bus minkšta. Tada puikiai raunasi. Su visom šaknim.

— Tai nenori pameškeriot?

— Ačiū. Ne dabar. Matai, dar reikia pa-baigt nuravēt šitą plotelį. Veronika žiūrėjo į kaimynę, bet pirštai rove, o mintys skaičiavo.

— — —

Vasarai baigiantis, pasibaigė Veronikos pievoj ir varputis. Vieną vėsu miglotą rytą, dar nė kavos negėrusi, ji išrovė paskutinį kelmelį, atsiduso ir apsižvalgė. Salotinio žalumo, bliz-

gančio ramos karoliukais, niekur nebesimatė. O plikiosios dėmės nebejuodavo. Ten nedra-sius daigus kaišiojo nauja žolė. Gera, pirktinė, neseniai pasėta vietoj varpučio.

Veronika pasiražė. Saldus nuovargis tirpo sąnariuose. Buvo ne tik gražu, buvo — gera. Jos atliktą darbą galėjo pastebėti kiekvienas. Tai ne dulkės ant komodos, kurias visi mato, kai nenušuostytos, ir niekas, kai jų ten nebėra... Čia Veronika, gali sakyti, padarė naują pievą, ir visi kaimynai, stebėdamiesi jos kanti-rybe, galėjo tai paliudyti!

Ji įbrido ežeran ir ėmė plautis rankas. Šaltas vanduo šiurpdė odą, bet gaivino.

— Geriau, negu kava, — galvojo Veronika. Pakili nuotaika supo ją tartum ūkas ežerą. Basom šlepsėdama į trobą per drėgną žolę, ji galvojo, kad vis dėlto čia gyventi buvo geriau negu mieste.

Prieš žengdama vidun, Veronika atsigrėžė į savo pievutę.

— Nebėra! Nebėra nė vieno! — atsiduso ji, bet akys nejučia grėžėsi žolėn, ieškodamos voro kojomis išsikėtusį stiebelių, o pirštai trukčiojo, pasiruošę rauti.

Staiga Veronika išsīgando. Nei vieno? Nebeliko nei vieno varpučio? Tai kaip gi bus kita vasara? Vėl galvos skausmai ir nemiga? Vėl šauktis Eveliną su pašėlusiais vaikais, ar Robertą su ta begėde Monika? O gal nekilnojamo turto agentą? Nel Nebe jos amžiuje šitaip kankintis...

Veronika ryžtingai nulipo laipteliais ir nušlepsėjo prie paskutinio plikai nuravėto lopinio. Ten tebestovėjo plastikinis krepšys su nulėpusiais varpučiais kuokšteliais. Veronika skubiai paėmė viršutinį, papurtė dar drėgnas šakneles ir, pirštais prakasusi duobutę vidury tuščio ploto, pasodino. Tada nuskubėjo prie ežero ir grįžo bėgte su rieškučiom vandens. Sunkiai šnopšdama Veronika išpylė vandenį ant varpučio ir atsisėdo žolėn. Nuo skubėjimo maudė paširdžiuose, akys sukosi juodi ratai, bet vis tiek buvo gera: vienas vienintelis vandens lašas ant vieno vienintelio varpučio atspindėjo ryto saulę visomis spalvomis.

PAAIŠKINIMAI VISUOMENEI DĖL PODAROGIFTS, INC.

Mes esame VIENINTELĖ firma Amerikoje, kuri išskirtina: įgaliota VNESHPO-SYLTORG priimti ir siųsti DOVANŲ — užsakymus giminėms Lietuvoje ir U.S.S.R.

PODAROGIFTS, INC. yra VIENINTELĖ firma Amerikoje, kuri s'unc'ia DO-VANŲ — užsakymus į VNESHPOSYLTORGą be jokių tarpininkų, bankų etc.

PODAROGIFTS, INC. yra VIENINTELĖ firma Amerikoje, kuri priima už-sakymus PREFERENTIAL ROUBLE CERTIFICATES — SPECIALIOS PIRME-NYBĖS RUBLIŲ PAZYMEJIMAMS ir pristato šituos užsakymus tiesioginiai per VNESHPOSYLTORGą. Aukštos kokybės prekės gaunamos specialiose VNESH-POSYLTORG krautuvėse ir prekių sandėliuose daugelyje didelių miestuose Lie-tuvoje ir U.S.S.R.

PODAROGIFTS, INC. yra VIENINTELĖ firma Amerikoje VNESHPO-SYLTORG autorizuota priimti užsakymus BUTAMS.

PODAROGIFTS, INC. yra VIENINTELĖ firma Amerikoje, kuri gauna VNESHPOSYLTORG paskyrimą AUTOMOBILIŲ specialiomis dolerių kainomis.

Šiuo metu mes turime keletą automobilių, parduodamų tučtuojau. Šie modeliai:

ZHIGULI VAZ-2101 — \$3214.00; MOSKVICH 412-IZH — \$3155.00;

MOSKVICH 408-IE — \$3033.00; ZAPOROZHETS ZAZ-968 — \$2026.00 — jeigu nebus buvę anksčiau parduoti.

Kas pirmas ateina — bus pirmas patarnaujamas.

Klientų patogumui užsakymus galite paduoti bet kuriai prie mūsų prisijungusiai firmai:

Globe Parcel Service, Inc., 723 Walnut St., Philadelphia, Pa. 19106

Package Express & Travel Agency, 1776 Broadway, New York, N. Y. 10019

Cosmos Parcels Express Corp., 488 Madison Ave., New York, N. Y. 10022

Arba tiesioginiai į mūsų vyriausią įstaigą

PODAROGIFTS, INC.

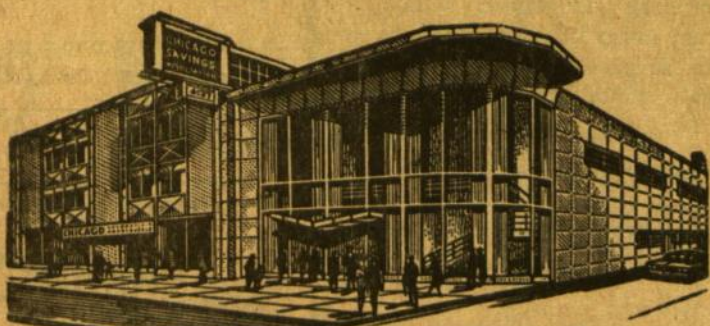
240 FIFTH AVE. (tarp 27 ir 28-tos g-vės)

NEW YORK, N. Y. 10001

(212) 685-4537

Būkite tikri, kad paduotumėt savo užsakymus tinkamai autorizuotai firmai.

PASKUBĖKIT MUMS DUOTI SAVO DOVANŲ UŽSAKYMUS KALĖDOMS DABAR

6%
PER ANNUM
ON CERTIFICATES
OF \$5,000 OR MORE
Two Year Maturity

5 3/4%
PER ANNUM
ON CERTIFICATES
OF \$1,000.00
One Year Maturity

SHORT TERM
5 1/4%
PER ANNUM
3 or 6 month term
Minimum \$1,000.00

5%
PER ANNUM
ON ALL PASSBOOK
ACCOUNTS

CHICAGOS TAUPYMO IR SKOLINIMO BENDROVĖ dėl bet kokių jūsų namo pa-gerinimų duoda paskolas iki \$500.00 ir daugiau tinkamomis sąlygomis. O gal Jums yra reikalingi pinigai dėl kitokių reikalų? Ar jei neturite nuosavo namo ir Jums nu-sibodo mokėti aukštąs nuomas įsigykite nuosavus namus.

DIVIDENDS COMPOUNDED DAILY

PAID QUARTERLY

BET KOKIAIS FINANSINIAIS REIKALAIŠ KREIPKITES Į

Chicago Savings and Loan Assn.

Philomena D. Pakel, President

6245 SO. WESTERN AVE.

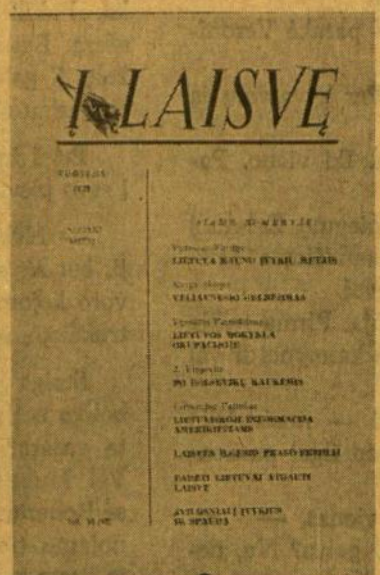
TEL. — GR 6-7575

H O U R S : Mon. 12 P.M. to 8 P.M., Tues. 9 to 4, Thurs. & Fri. 9 to 5, Sat. 9 to 12:30

NAUJI LEIDINIAI

• **I LAISVE**, 1972 m. rugsėjo mėn. Nr. 55. Politikos žurnalas. Leidžia Lietuvių Fronto Bičiuliai. Redaguoja Juozas Kojelis. Post Office Box 34461, Los Angeles, California 90034. Administruoja Aleksas Kulnys, 3 Silver Eagle Road, Rolling Hills Estates, Calif. 90274. Žurnalo metinė prenumerata Australijoje, JAV ir Kanadoje 5.00 dol. kitur — 3.00 dol., atskiuro numerio kaina 2.00 dol.

Žurnalo "I Laisvę" viršelis

Naujas žurnalo numeris pradėdamas Vytauto Vardžio straipsniu "Lietuva Kauno įvykių metais". Autorius, puikiai išanalizavęs sovietinės imperijos postalininių dešimtmečių vidaus situaciją, toliau jau akylai tiria Lietuvos pastarųjų metų okupaciją, partinę ir antipartinę raidą, sverdamas viską gana realiai ir darydamas išvadas. Psekamas ir Lietuvos ekonominio gyvenimo vystymasis, lyginant jį su kaimyninių kraštų pasiektais rezultatais. Turėdamas prieš akis okupuotos Lietuvos žmogų, V. Vardys rašo, "Jo gerbūvis kilo labai lėtai ir dar šiandien tebėra, amerikietiškom ar europietiškom akim žiūrint, labai žemo lygio. Kitaip tariant, pagaminantis visuomeninis produktas Sovietų Sąjungoje, o taip pat, aišku, ir Lietuvos respublikoje, sunaudojamas ne žmonių gerbūviui kelti, bet partijos vadų tarptautinėm ambicijom siekti ir valdančiųjų sluoksnių privilegijoms išlaikyti". Konstantavęs tautinio ir valstybinio sąmoningumo neįsibėsimą, o tiesiog augimą pavergtoje tautoje, straipsnis baigiamas tokiomis išvadomis: "Šio naujo, nors ir nelengvai definuojamo nacionalizmo nugalėjimas dabar sudaro vieną pagrindinių Lietuvos valdovams politinių problemų. Jiems tai ypač svarbu, nes pakartotini susidėginimai Varėnoje ir kitur rodo masinį, tol išplitusį protesto charakterį. Dar daugiau, įvairios peticijos ir kalbos bei pačios Kauno demonstracijos ir apie jas informacija rodo, kad Lietuvos įvykiai nėra paskiri protesto prasiveržimai, bet darosi dalimi Rusijos ir visos Sovietų Sąjungos liberalų kovos už žodžio ir tikėjimo laisvę, už teisę emigruoti, už laisvą rinkimus ir t. t. Šioje kovoje dalyvauja rusų intelektualai kaip Šolzenicynas ir Sacharovas, o taip pat ir nerusai laisvės trokštą žmonės, kaip, pvz. žydai. Yra vis daugiau ir daugiau ženklių, kurie prasidėjo sąjunga tarp rusų rašytojo Kosterino ir rusų-ukrainiečio generolo Grigorenko iš vienos pusės ir Krymo totorių iš antros, kad rusų liberalai ir nerusai nacionalistai gali atrasti bendrą kalbą. Tokiu būdu būtų sukurta koalicija, kuri bolševikams padėjo laimėti valdžią. Jei taip įvyktų, Brežnevui ir komunistų partijai tektų rimtai skaitytis su įvykiais, panašiais kaip Kaune, ar respublikomis, panašiomis į Lietuvą. Šiuo metu, aišku, lietuviškasis tautiškumas gali būti ir bus užgniaujamas; pabėgimui iš Maskvos glėbio galimybė bent šiuo metu nėra. Tačiau liberalų — nacionalistų koalicija, laikui bėgant, gali pasidaryti tokia spaudimo grupė, kuri priverts Maskvą duoti daugiau individualių laisvių žmonėms, daugiau autonomijos respublikoms ir daugiau laisvės tautiškumui. O tai jau būtų tikras progresas".

Vargu ar iš anksto pomirtinei situacijai redaktoriaus pramaty-

tas, Kazio Škirpos straipsnis apie antinacinių ir antibolševikinių rezistentų Leono Prapuolenio gelbėjimą iš Dachau koncentracijos stovyklos sutapo su paties Leono Prapuolenio mirtimi Chicagoje. Tai tragiškas, bet prasmingas sutapimas, o gal ir redaktoriaus suskubtas planavimas? Kazio Škirpos čia aprašytoji diplomatinė ir kitokia akcija šiandien jau yra spalvingas dokumentas to, kas tampa istorija.

Kruopščiai ir faktus ir statistikas yra atremtas ir Vytauto Vaitiekūno raštas "Lietuvos bendrojo lavinimo mokykla okupacijoje". J. Vingrelis, aptardamas Lietuvoje išleistą bolševikinių kvilingo Juozo Kondratyčio prisiminimų knygą "Tolimos pabarės", joje išskiria šurpiai komunistinės buities tikrovę.

Apžvalginėje žurnalo dalyje akcentuojama: Romo Kalantos gyvybės auka, Lietuvos klausimo nešimas į amerikiečių mases (pokalbis su L. Valiuku); JAV LB VI taryba po trijų sesijų: sveriamas jaunimo informacijos centro vertė, užgriebama peticijų problema; prisimenamas Chicagoje š. m. liepos 25 d. miręs bičiulis Leonas Prapuolenis, recenzuojamas Jurgio Gliados ir Stasio Ylos angliškios knygos; minima žurnalistikos premija, paskirta prof. Juozui Brazaičiui. Gale žurnalo redaktorius pateikia visą eilę įdomių prof. Zenono Ivinskio laišku ištraukų — redaktoriui teko su prof. Ivinskiu dažniau susirašinėti pačiais pastaraisiais jo gyvenimo metais.

"I Laisvę" žurnalo naujas numeris apimamas daro išpuolį, jog tai yra vienas iš pačių įdomiausių mūsų šios rūšies leidinių. Pustapiuose jaučiamas redaktoriaus ranka ir valia. Nėra atsitiktinio palaidų raštų graibystos. Straipsnių ir apžvalgų tonas nei nusaldintas, nei keiksmazodinis. Visa medžiaga sutvarkyta žurnalistine prasme patraukliai, tačiau patrauklumui niekur neaukojant principingumo.

• **ALEXANDER KURSCHAT, LITAU-SCHE-DEUTSCHES WÖRTERBUCH**. Thesaurus Linguae Lituanicae. III. VANDENHOECK & RUPTRECHT.

A. Kuršaičio žodyno viršelis

kiečių leidykla dabar jį tomas po tomo leidžia. Lig šiol šio didžiulio žodyno jau buvo išję du tomai. Dabar pasirodė ir trečiasis tomas, apimantis žodžius nuo nu-žiūrėti iki sukakutė. Leidinys didelio formato, netoli 700 psl., kuriuose kirčiuoti žodžiai duodami dviejose skiltyse. Atrodo, kad ketvirtuoju tomu žodynas turėtų būti užbaigtas. Tai bus vienas iš didžiųjų indėlių lietuvių ir vokiečių kalbų mokslui. Tai bus taipgi didelės vertės veikalas visam bendrajam kalbotyros mokslui, kuriame senajai mūsų kalbai daugeliu atvejų tenka kone raktinės pareigos.

Amksesniuosis du tomus ir ši nauja — trečiąjį galima užsakyti šiuo adresu: Vandenhoeck und Ruprecht Verlagbuchhandlung, 34 Goettingen, Postfach 77, W. Germany. Trečiojo, čia minimio, tomo kaina 190 vokiškų markių.

• **A. Tyruolis, TEN, KUR NEMUNAS BANGUOJA**. Lituanistinių mokyklų šeštajam skyriui. Antras pataisytas leidimas. Išleido JAV Lietuvių Bendruomenės Švietimo Taryba 1972 m. Chicagoje. Leidimą parėmė Lietuvių Fondas. Iliustravo Z. Sodeikienė. Spaudė Saleziečių spaustuė Romoje. Tai nauja mūsų jaunimėliui skaitymų knyga. Ir teksto parinkimu ir skoningais spalvotais piešiniais bei spalvotomis nuotraukomis šis vadovėlis daro puikų estetinį, kultūringą įspūdį. Tai knyga, kuria galime vertai didžiūotis išsivijusioje šalyje. Leidinio kaina 6.00 dol. Gaunama Švietimo Taryboje, c/o L. Raslaivičius 7234 S. Sacramento, Chicago, Ill. 60629 ir "Drauge".

• **BALTISTICA**, 1971 m. VII (2). Žurnalą leidžia Lietuvos Aukštojo ir specialiojo vidurinio

dėstyti kaltinamojo akto raportai. Tarsi girdime ryžtingą Walt Whitman patosą: I was the man, I suffered, I was there.

Po karo kasyklose rusų belaisvius pakeitė "Hitlerio antžmogijai". 1947 metais buvo verbuojami pabėgėlių stovyklose skurstą jauni pabaltiečiai, rusai, ukrainai, lenkai ir kiti slavai. Bet jie, apgauti darbo sutarčių ir nusivylę vergiškėmis sąlygomis, ėmė bėgti. Žandarai juos gaudė ir prievarta vežė atgal į kasyklas. IRO pareigūnai atsisakė padėti. Vienas vietinis žurnalistas protestuojantis bėglius pavadino "vargšais velniais". Vėliau į barakus atvyko graikai, turkai, arabai, italai, ispanai, afrikiečiai. Į šį pragarą pakliuvo nemažas skaičius lietuvių. E. Cinzas gerai pažįsta jų likimo vingius. Angliakasiai anksti susėrga džiūva-silikoze, neturi pakenčiamų gyvenviečių, šachtose dažnai atsitiinka nelaimės. Apie šv. Agnietės kasyklą sakoma: "Aš žinau, kad visos pasaulio kasyklos panašios, bet šiame krašte jos yra tikros skerdyklės".

mokslo ministerija. Redaktorė J. Kardelytė. Redakcinė kolegija: V. Grinaveckis, J. Kabelka, V. Mažiulis (ats. red.), J. Palionis, J. Pikčilingis, A. Sabaliauskas, V. Urbutis, H. Zabulis ir Z. Zinkevičius. Tiražas 1500 egz. Redakcijos adresas. Vilniaus universiteto Lietuvių kalbos katedra, Vilnius.

Prieš eilę metų kalbininko prof. J. Kazlauskio rūpesčiu Vilniuje pradėtas leisti kalbotyros mokslų žurnalas "Baltistica", ir J. Kazlauskio tragiškai žuvus, nesustojo ejęs. Žurnalas jau yra virtęs pasaulinės reikšmės kalbotyros leidiniu, skirtu specialiai baltu kalbų tyrinėjimams. Jame savo raštus skelbia įvairių tautų kalbininkai baltistai lietuvių, latvių, vokiečių, prancūzų, anglų ir kt. kalbomis. Ir naujame numeryje, be kita ko, yra amerikiečio W. R. Schmalstiego straipsnis "A new Look at the Old Prussian Pronoun". Z. Zinkevičiaus straipsnis "Dėl K. Sirvydo Punkto sakymų genezės ir kalbos", A. Bammesbergerio "Litauisch byla, bila bei Mažvydas", D. Zemzare "Par govju vardiems latviešu valoda" ir kt.

Recenzijų skyriuje A. Laigonaite aptaria ir Chicago's Pedagoginio instituto išleista prof. Prano Skardžiaus knyga "Lietuvių kalbos kirčiavimas". Studija apimama palankiai, visu moksliniu rimtumu, nors dėl vieno kito netikslumo ir pasiginčijant. O išvados daromos tokios: "Tačiau čia iškelti dalykai, kurių vienas kitas gali būti ir diskutuotinas, jokių būdu negali sumenkinti didelės "Lietuvių

MARQUETTE PHOTO SUPPLY IR MEGEJAMS

Daug sutaupysite perkdami čia įvairių filmų foto aparatus bei jų reikmenis. Pasinaudokite patogiu planu atidedant pasirinktus reikmenis ypatingai pigiai. Pirmą užbaigtą foto nuotraukų aptarnavimas. Atidara pirmą ir ketvirtą vakarais iki 9 val.

Tokiame niūriame fone iškyla šviesus personažas, sklindinas gėrio, pasinėšęs padėti skriaudžiamam artimui. Tai efemeriškas Paulius — "šventasis, kruvinu darbu bandantis įsijungti į supagonėjusį proletariatą ir atversti jį prie savojo Dievo".

Kunigo—darbininko Pauliaus pokalbiai su Jonu ir Ivone, su prostitute Magi ir senute Roza, ar su Didžioju Žanu, socialistų darbo sąjungos vadu, parodo jo moralinius principus. Jie nėra komplikuoti ir pagrinde taiko į artimo meilę, į pagalbą žmogui. Paulius gyvena ne gudrių spekuliacijų žodžiais, bet veiklos morale. Jis myli žmones ne kaip universalinę žmonią, bet kaip atskirus, paramos ar patarimo reikalingus individus. Šiuo jis primena Dostojevskio "Idiotą" kunigaikštį Miškiną. Nelengva būti šventuoju kasdieniniame gyvenime, nors Pauliaus aiškinime Ivonei formulė atrodo labai paprasta: "Ne, ponie, mano dienos nėra stebuklų, gudraus teologo ginčų su ateistais, netikėtų atsivertimų; aš dirbu, lankau li-

kalbos kirčiavimo" teorinės ir praktinės reikšmės. Knyga, be jokių abejonių, yra įdomi ir naudinga visiems, kas domisi lietuvių kalbos akcentologijos dalykais".

• **Leonas Sabaliūnas, SOCIAL DEMOCRACY IN TSARIST LITHUANIA, 1893—1904**. Tai 19 psl. straipsnio atspaudas iš žurnalo "Slavic Review", Vol. 31 No.2 June 1972. Autorius čia užgriebia Lietuvos socialdemokratų partijos gimimo aplinkybes ir jos pradinį vystymąsi tautinio sąmoningumo kryptimi. Straipsnis skirstomas į šiuos skyrius: The Jews and the Poles; LSDP: Stage One, 1893—1899. LSDP: Stage Two, 1901—1904; The National Question.

• **TECHNIKOS ŽODIS**, 1972 m. liepos —rugpjūčio mėn. Nr. 4. Leidžia Amerikos Lietuvių inžinierių ir architektų sąjungos Chicago's skyriaus Technikinės spaudos sekcija. Redaguoja G. J. Lazauskas, 208 W. Natoma Ave., Addison, Ill., 60101. Technikinės redaktoriaus J. Slabokas. Administruoja J. Sakalas, 7025 So. Rockwell St., Chicago, Ill., 60629. Metinė prenumerata 6.00 dol., studentams 2 dol. Naujas numeris daugiausia skirtas XI-tam mūsų inžinierių ir architektų suvažiavimui, kuris šį savaitgalį vyks Washington, D. C.

• **Kompozitorių sąjunga**, veikianti Vilniuje, šių metų vidury turėjo 72 narius (47 kompozitorius ir 25 muzikologus.

WAGNER & SONS Typewriters Adding Machines Checkwriters Nuomoja Parduoja—Taiso NAUJOS NAUDOTOS Virš 50 m. patikimas patarnavimas NAUJOJE VIETJOJE

ROOSEVELT PICTURE FRAME COMPANY Manufacturers

Rankomis išpauštyti paveikslų rėmai — pritaikinti paveikslams ir skelbimams, rėmai — metalu apdėti rėmai. 2400 So., Oakley Ave., Chicago Tel. Virginia 7-7258 - 59

Mūsų laikų herojai kasyklų mieste

(Atkelta iš 3 pusl.)

skleidžia spalvingas provincijos miesto gyvenimas, pasirodo keisti miesčionys: pavyzdžiui, vaistninko žmona, kuri veda kinietišką kalytę ir šaukia ją dukrele šauni notarienė Luiza, kurios "neužauga buldogas žydi sveikata ir šypsoi visam pasauliui"; vėliau su katinu išeina gražiai apsitačiusi anglo laikrodininko našlė. Vaizdai seka vaizdus. O Fontano gatvėje vyksta "monpasaninės prostitucijos komedija", kur vyriausią vaidmenį gabiai vaidina prostitutė Magi ir jos išpaikytas "vyras" Marselis. Visus kivirčus Armanas palydi ramiančiu priežodžiu — "nėra namų be dūmų".

Savo veikale E. Cinzas pasireiškia kaip kritinio realizmo tęsėjas. Su sinkleriška aistra jis imasi socialinio neteisningumo kritikos. Neprarasdamas ryšio su lietuviškuoju ego (patys svarbiausi ir teigiamiausi veikėjai yra lietuviai), "Moklo" autorius kramtinėja Belgijos anglies kasyklų pokarines ir, matyt, dabartines negeroves. Per visą knygą iš-

gonis, meldžiuosi darbininkų pramogų salėse, rašau prašymus butų valdyboms, o kartais ir nedrąsiųjų meilės laiškus jų merginoms". Pauliaus Kristus — ne turtuolių, bet skurdžių Kristus. Jo ir kitų kunigų—darbininkų misija yra gyvojo Dievo įgyvendinimas kasdienybėje.

Sunku pasakyti, ar E. Cinzo sukurtas Paulius yra tas stiprus, pozityvus, visapusiškas herojus, kurio šiandien ilgisi mūsų proza. Jam gal dar stinga įtikinamos literatūrinės gyvybės. Jis dar vaikšto tarp žmonių lyg iš dangaus nukritęs ir nežino, kaip kalbėti su moterimi. Jam reikia ir klystelių ir nuopuolio valandų. Vis dėlto knygoje yra epizodų, kur Pauliaus skaistumas ir tvirtas tikėjimas savo misija išlaiko egzaminą. Pavyzdžiui, drama užgriauotoje šachtėje, kur jis gulį šalia užmušto angliakasio komunisto Neapolio — vienišas, mirtinai nuvargęs, sumuštais kaulais, apmasto gyvenimą ir laukia mirties.

Mūsų laimei Paulius išlieka gyvas. Tai simboliškas laimėjimas. Vėl matome herojiską Jono pagalbos rankas, prakertančias tamsius anglies klotus. Lietuvis ateina į pagalbą lietuviui. Žmogus žmogui. Reikia tikėtis, kad E. Cinzas Pauliaus šventajai misijai suras platesnius rėmus ir dar kartą meniškai prabilis į mus, bandydamas įrodyti, kad Dievas yra pažemintųjų ir nukriaustųjų draugas, o šventieji savo veiklą gaivina žmonija.

Eduardas Cinzas, BROLIO MYKOLO GATVĖ. Išleido Algimanto Mackaus Knygų leid. m. fondas 1972 m. Chicago. Knygos aplangas Dailios Rėklytės—Aleksnienės. Knyga 304 psl., kietais viršeliais, kaina \$6.00, gaunama ir "Drauge".

Mąstymai apie savo tautą ir bendruomenę

(Atkelta iš 2 pusl.)

organizuotai, stipriai, mus visus vienon šeimon jungiančiai tautinei Bendruomenei, kuri pajėgtų rūpintis mūsų lietuvybe ir mūsų tautos laisve bei gerove. Tad nuširdžiai dėkoju jūsų pirmininkui Vladui Seleniui, mane čia atkvietusiam, ir jums visiems, atvykusiems kartu pamąstyti. I Detroitą vykau su malonumu: kad jūs čia turite veiklą ir pajėgią Bendruomenės apylinkę, kad čia gausi lietuvių gyvenimui reikšmingų žmonių. Detroito lietuvių talką jaučiam visi. Tad baigdamas jus prašau dar kartą prisiminti mano pačioj pradžioj cituotus Jono Basanavičiaus žodžius, jog "žmonės, nusidavimų nepažįstantieji, vis yra "vaikai". "Nusidavimų" pažinimas prikėlė mūsų tautą, "nusidavimų" pažinimu turi būti grindžiama mūsų pačių tautos tarnyba. Pats metas susikurti sau — lietuvių ideala svetur, jį perduoti ateinančioms kartoms ir juo paremti tautinės mūsų Bendruomenės gyvenimą bei darbą!

NAMŲ TAISYMO DARBAI Stalniais, dažymo ir visus kitus darbus atlieka lietuviai — labai prieinama kaina. SKAMBINTI RE 7-9615

OLYMPIA
SPARTA
I.L.Giedraitis
GRUNDIG
ROYAL
ZENITH
10 Barry Drive
E. Northport, New York 11731
Tel. (516) 757-0055
Chicago 476 7399 vakare

SIUNTINIAI I LIETUVĄ

- MŪSŲ BENDROVE veikia nuo 1947 metų. Kiekvienais metais mes persiunčiame į Lietuvą greit ir saugiai tūkstančius siuntinių.
- MŪSŲ BENDROVEJE ir jos skyriuje Jūs visuomet rasite didelį pasirinkimą prekių, kurios labai vertinamos Lietuvoje.
- TAIP PAT PRIIMAME užsakymus AUTOMOBILIAMS (Žiguli, Moskvė, Zaporozec), motociklams, šaldytuvams ir kit. oficialiomis kainomis.
- JEIGU JŲS NORITE PAKVIESTI iš Lietuvos gimines, mes parūpiname reikalingus dokumentus.

CENTRAL PARCEL SERVICE, INC.

220 SOUTH STATE ST., CHICAGO, ILL. 60604
TEL. WA 2-9354

ir mūsų skyrius:
2618 WEST 63rd ST., CHICAGO, ILL. 60629
TEL. WA 5-2466

DVIEJOSE PATOGIOSE VIETOSE

CRANE SAVINGS AND LOAN ASSOCIATION
B. R. PIETKIEWICZ, Prez.
2555 West 47th Street Tel. LA 3-1083
PLENTY OF FREE PARKING SPACE

6% **5%**

Mokamas už dviejų Mėn. Certificate sąskaitas Minimum \$5,000.00 Naujas sukurtas dividenas mokamas už investavimo sąskaitas.

PINIGAI ĮNESTI IKI 15 D. PELNO NUOSIMČIUS NUO 1 D. Dividendai mokami sausio ir liepos mėn. 31 d.

VALANDOS: PIRMAD. ir KETVIRTAD. 9 v. r. iki 9 v. v. ANTRAD. ir PENKTAD. 9 v. r. iki 5 v. v. ŠEŠTAD. 9 v. r. iki 13 v. d. — Trečiad. uždaryta

KULTŪRINĖ KRONIKA

Balys Sruoga atsiminimuose

Šitokia antraštė knyga jau paruošta ir atiduota Myk. Morkūno spaustuvei spausdinti. Joje yra surinkti atsiminimai išeivijoje atsidūrusių asmenų (su maža išimtimi), kurie pažinojo Balį Sruogą. Liečiama daugiausia rašytojo asmenybė, ne tiek jo kūryba, apie kurią jau turime nemažai literatūros. Didelė dalis čia specialiai šiai knygai parašyti straipsniai, bet panaudota ir po Balio Sruogos mirties (1946. X. 16) Vakaruose paskelbti medžiaga, ištraukos iš laiško ir kt.

Knyga bus didelės apimties, sieks 450-500 puslapių, iliustruota, su paaiškinimais ir svarbesnių Balio Sruogos kūrinių bibliografija. Leidinyje apie B. Sruogą rašo šie asmenys: Dr. J. Abraitis, V. Alantas, P. Andriūšis, V. Anyšienė, B. Balutis, V. Barmanė, V. Bilevičius, M. Biržiška, Vac. Biržiška, H. Blazas, J. Blekaitis, K. Bradūnas, J. Cicėnas, Dr. A. Šarneckaitė-Birutienė, D. Čibas, D. Danienė, L. Dovydėnas, K. Giedraitis-Spalis, Č. Grincevičius, Dr. K. Grinius, Alg. Gustaitis, Ant. Gustaitis, vet. gyd. St. Jankauskas, P. Jonikas, V. Jonynas, V. Jonuškaitė, J. Kardelis, M. Kasakaitytė, F. Kirša, V. Krėvė, J. Liūdžius, V. Maciūnas, M. Mackevičienė, M. Mackevičius, V. Mantautas, A. Merkelis, V. Mykolaitis-Putinas, Dr. E. Muller Kamp, A. Nyka-Nilūnas, J. Narūnė, P. Orinitaitė, St. Pilka, J. Pronskus, V. Radauskienė, B. Raila, V. Ramojus, V. Rastenis, A. Rūkas, St. Santvaras, J. Savickienė, P. Skardžius, R. Skipitis, V. Solvoja Olekienė Žilinskienė, J. Sonda, D. Sruogaitė-Bylaitienė V. Sruogienė, A. Sugintas, J. Šernas, I. Šeinius, H. Šilkarskis, V. Šilkarskis, L. Šmulkštys, L. Karužaitė-Šlapelienė, J. Švaistis, M. Vaitkus, A. Varnas, E. Vilčinskaitė-Ryselienė, J. Vilkaitis, St. Vyktintas, Vydūnas, J. Žilevičius ir dar keli kiti.

„Atsiminimus“ čia išeivijoje leidžia Balio Sruogos žmona ir dukta.

• Šie lietuviai kompozitoriai Vilniuje sukūrė naujus kūrinius: V. Barkauskas fortepioninį ciklą „Penki Vytuko paveikslėliai“, L. Povilaitis — sonatą fortepionui nr. 3 (pagal M. K. Čiurlionio „Pavasario Sonatą“), P. Dikčius — styginį kvartetą. (E.)

Edita Stankuvienė

Is X. 14 atidaromos parodos

Edita Stankuvienė, viešnia iš Kanados, Chicagoje

Spalio 14-22 d. Čiurlionio galerijoje, Chicagoje, pirmą kartą matysime tapybos ir akvarelės darbus dailininkės Editos Stankuvienės.

Kanadoje dailininkė yra gerai žinoma. Nuo 1968 metų ji yra turėjusi aštuonias „Vienos moters“ parodas ir dažnai dalyvauja grupinėse, jūrų komisijos atrenkamose, parodose. Jos darbus rodo trys Toronto meno galerijos: Eaton's Fine Art Gallery, The Lampton Gallery ir The Third Gallery, o taipgi keletas galerijų kituose Kanados miestuose.

Dailininkė yra laimėjusi visą eilę premijų: 1968 m. Autumn Festival of the Arts ji buvo išrinkta „Most Promising Newcomer“ (meno srityje) ir laimėjo pinigine premiją, kurią, jai įteikė radijo ir televizijos komentatorius Gordon Sinclair, vėliau palankiai apie dailininkę atsiliepęs savo radijo valandėlėje. 1971 m. laimėjo pirmą premiją Rotary of Downview meno konkurse. 1971 m. — dvi premijas Huronia meno festivalyje ir 1971 m. — premiją Hamiltono CKOC meno parodoje.

Toronto dienraštis „Globe and Mail“ šitaip įvertina dailininkės kūrybą: „... dailininkė piešia aliejiniais dažais ir akvarele. Jos jūros ir uostų vaizdai paimti iš Gloucester, Massachusetts apylinkių. Tačiau tikrą įkvėpimą dailininkė randa Kanados šiaurės gamtovaizduose, su nuolat besikeičiančiu ir audringu dangumi, dramatiškai pagaudama gamtos nuotaiką. Jos kūrinių persunkti subtiliu jausmingumu, impresionistiniu gamtos apvaldymu. Galia užtikrinti, kad dai-

Tarp Huron ežero salų (aliejus) Čiurlionio galerijoje, Chicagoj

lininkės kūrinių yra tikrai verti susidomėjimo...

Dailininkė E. Stankuvienė gimė Kaune, ten mokėsi gimnazijoje, kurią teko baigti tremtyje, Vokietijoje. 1948 m. emigravo į Kanadą. Studijavo Ontario College of Art, po to Artist Workshop ir pas žymius kanadiečius menininkus G. Otto, W. J. Hopkinson, Graham Coughrey ir kt.

Dailininkės sekanti paroda yra numatyta 1973 m. kovo mėn. Lampton galerijoje, Toronte.

Algirdo Grigaičio foto nuotraukų paroda Chicagoje galerijoje

Algirdas Grigaitis, fotografas menininkas, yra pakviestas First Federal Savings galerijos Chicagoje išstatyti savo foto kūrinius šioje galerijoje š. m. spalio mėnesio laikotarpyje. Tai bus dvilika A. Grigaičio individuali paroda, kurioje bus išstatyti spalvoti bei monochrominiai darbai. Galerija yra 1 South Dearborn, Chicago miesto centre.

Tuo pačiu paminėtina, kad Argus Communication leidykla išleido keturis A. Grigaičio spalvotus plakatus. Šie plakatai daugiausia skiriami mokyklų jaunimo naudojimui.

• Vilniuje išleistas neseniai mirusio Aug. Griciaus apsakymų rinkinys „Tėvų tėvai“. Apima 1924-1959 m. kūrybą. Jaunimui išleista Petro Tarasenos istorinė apysaka „Pabėgimas“ — vaizduojamas didž. Lietuvos kunigaikščio Kęstučio pabėgimas iš kryžiuočių nelaisvės. Tai jau antras šios knygos leidimas.

G E L Ė S

Vestuvėms, banketams, laidotuviams ir kitokioms progoms
BEVERLY HILLS GELYNČIA
2443 W. 63rd Street, Chicago, Illinois
TEL. PR 8-0833 — PR 8-0834

Prancūzijos tragedijos dokumentinis filmas

STASE SEMENIENĖ

„The sorrow and the pity“ yra Marcel Ophuls nepaprastas 4 val. ir 20 min. dokumentinis filmas apie nacių okupuotą Prancūziją. Tai puikus mišinys praeitės ir dabarties, sielą egzaminuojančių klausinėjimų ir dvasią deginančių atidengimų ne tik apie prancūzų charakterį, bet ir visą žmonių krizės metu.

Išėjęs iš teatro, žmogus dar ilgai nepamirš, ką matęs, nes visa tai taip stipri ir tikra, kaip tikras yra pilnas širdgėlos ir gaileščio visas gyvenimas. Tokia ir antraštė parinkta. Stebėdamas filmą, žiūrovas turės keistą jausmą, kad lyg ir jis pats būtų praleidęs ištisus metus mažame prancūzų miestelyje Clermont — Ferrand, lyg būtų pažinęs jos gyventojus ne tik iš vardų ar veidų, bet būtų žinojęs visas jų mintis.

Pavyzdžiui, tas linksmasis parodėjas buvo žymusis „pulkinkas“ Gaspar, rezistencijos didvyris. O vietinis vyrukas buvo taip paveiktas Trečiojo Reicho, kad įsirašė į prancūzų savanorių kuopą ir išėjo, vilkėdamas vokiečių uniformą, kariuoti su rusais. Ir vėjo nuglostytu veidu senas ūkininkas, kovojęs pogrindyje, gerai žino, kuris jo kaimynų išdavė jį naciams, bet neimė to į galvą.

Šiame beveik puspenktos valandos trunkančiame filme sprendžiama kaip tik toji mintis, kad dabar — po trijų dešimčių metų — atrodo, jog jie visi dalijasi tuo pačiu dvasiniu išsiskyrimu.

Okupacija buvo toks sudėtingas, pilnas painiavų dalykas, tiek daug žmogaus prigimties ten įvelta, kad negali tiksliai paaiškinti pašaliečiui (kartais, gal būt, ir sau pačiam), kaip koks nutarimas buvo pasiektas ir kodėl kai kurie prancūzai koloboravo su vokiečiais, kai tuo tarpu kiti priešinosi pogrindyje, o dauguma paprasčiausiai tik tęsė savo darbą, kaip ir anksčiau.

Režisierius Marcel Ophuls praleido daugiau pora metų, rinkdamas medžiagą pusei šimto valandų filmui, kuris buvo sukarpytas ir suredaguotas čia minimam „širdgėla ir gailestis“. Jis kalbėjosi su nežymiais, paprastais žmonėmis, o taipgi su tokiais garsiais galūnais, kaip Pierre Mendes-France, Georges Bidault, Anthony Eden ir vokiečių apsiginklavimo viešpačiu Albert Speer.

Režisierius Ophuls taipgi surado nacių okupacinės kariuomenės Clermont-Ferrande komendantą ir išgavo iš jo skausmingai daug ką atidengiantį interview jo dukters vestuvėse.

Krintas į akį dalykas yra tai, kad visi šie žmonės iš bet kurios pusės nespėdžia dorovės klausimo, mėginami paaiškinti savo veiksmą. Nei vienas nesako, kad ką jis darė, darė įsitikinęs, kad jis teisus, o antroji pusė buvo neteisi. Tai buvo tikrai jų kovos pagrindas, tačiau jie per daug drovūs pripažinti, lyg gėdytųsi taip gilaus motyvavimo.

Vietoje to, jie sumini gan banaliai skambančias priežastis, kol žiūrovas susivokia, kaip įaudinantys iš tikrųjų yra jų išsiskėnijimai.

Pavyzdžiui, senasis ūkininkas nuėjo į pogrindį ir rizikavo savo gyvybę, nes jam įgriso girdėti restoranuose, jog nėra mėsos. „O čia sėdėdavo vokiečiai, ėdami mėsą, kiek tik jiems tilpo, o tai juk buvo mūsų mėsa — prancūzų jautiena!“

Iš kitos pusės, prieš žydus nusistačiusios aristokratiškos šeimos sūnus nuėjo su naciiais, nes „ką daugiau mano klasės žmonės galėjo daryti? Tebuvo tik du sąjūdžiai, galėjusieji pakeisti pasaulį — komunizmas ir fašizmas, o aš, aišku, negalėjau būti komunistu. Pagaliau, mus trūptį jaudino Hitlerio veiksmas!“

Tačiau Ophuls aiškiai išveda, kad dauguma prancūzų nebuvo nei vokiečių šalininkai, nei rezistencijos nariai. Jie gana ramiai ėjo kartu su kolaborantine Petaino ir Lavalio valdžia.

Filmas pabrėžia, kad Prancūzija buvo vieninga tauta, kuri faktinai kolaboravo karo metu su naciiais, ir de Gaulle „laisvieji prancūzai“ Londone buvo keblieji padėtyje, nebūdami valdžia tremtyje, nes Prancūzijos valdžia pasiliko faktinai savo tėvynėje.

Tie, kurie „ėjo kartu“, darė tai ne dėl to, kad jiems trūko patriotizmo ar dvasinio nugaraulio, bet dėl to, kad jiems tada atrodė tai parankiau.

Kas filme atvaizduota puikiausiai už visa kita, yra išvengimas abstraktizmo, o davimas puikių, gyvų žmogiškų portretų asmenų, mėginusių tvirtai stovėti ant savo nuosavų kojų chaotiškais laikais.

Anthony Eden, kurio paties politinė karjera buvo sužlugdyta Suez krizės, ištaria išmintingiausius žodžius visame filme, noma rasti šioje problemoj leng-
žodžius, kurie išreiškia tiesiogiai vo sprendimo, šis filmas yra vie-
ir paprastai, ką Ophuls, atrodo, nas stipriausių ir reikšmingia-
mums savo filme sako: „Tas, sių dokumentinių filmų, kada
kuris neiškentėjo okupantų bai-
sumų, neturi jokos teisės teisti mai.

tautos, kuri visa tai pati juto.“
Savo painumu, savo žmoniškumu, savo nuoroda, jog neįma-
giamiausia žodžius visame filme, noma rasti šioje problemoj leng-
žodžius, kurie išreiškia tiesiogiai vo sprendimo, šis filmas yra vie-
ir paprastai, ką Ophuls, atrodo, nas stipriausių ir reikšmingia-
mums savo filme sako: „Tas, sių dokumentinių filmų, kada
kuris neiškentėjo okupantų bai-
sumų, neturi jokos teisės teisti mai.

HIGH RATES

5% Per Annum
Passbook Accounts

PAID QUARTERLY
— AT —

6% Per Annum
\$5000 or more
Certificates
2 year min.

BRIGHTON

SAVINGS & LOAN ASS'N

HIGHEST RESERVES

4071 Archer Avenue

Chicago, Ill. 60632

TEL. — LA 3 - 8248

(West of California Avenue)

5 3/4%
Per Annum
\$1000 or more
Certificates
1 year min

5 1/2%
Per Annum
Investment
Bonus
Certificates

PETKUS

MARQUETTE FUNERAL HOME

— TĖVAS IR SŪNUS —

TRYS MODERNIOS KOPLYČIOS

2533 West 71st St.

Telef. GROvehill 6-2345-6

1410 S. 50th Ave., Cicero

Townhall 3-2108-09

AIKŠTE AUTOMOBILIAMS STATYTI

Laidotuvių Direktorai

MAŽEIKA & EVANS

6845 SO. WESTERN AVE.

TRYS MODERNIOS
AIR-CONDITIONED KOPLYČIOS

MAŠINOMS VIETA

REpublic 7-8600

REpublic 7-8601

E U D E I K I S

DOVYDAS P. GAIDAS — GERALDAS F. DAIMID

Laidotuvių Direktorai

Trys Modernios Koplyčios

4330 South California Avenue

Telefonai: LA 3-0440 ir LA 3-9852

4605-07 South Hermitage Avenue

Telefonas — YArds 7-1741-2

LAI DOTUVIŲ DIREKTORIAI

Lietuvių Laidotuvių Direktorių Asociacijos Nariai

STEPONAS C. LACK (LACKAWICZ) IR SŪNOS

2314 W. 23rd PLACE

Tel. Virginia 7-6872

2424 W. 69th STREET

Tel. REpublic 7-1213

11028 Southwest Highway, Palos Hills, Ill.

Tel. 974-4410

PETRAS BIELIONAS

4348 S. CALIFORNIA AVE.

Tel. LAfayette 3-3573

ANTANAS M. PHILLIPS

3307 S. LITUANICA AVE.

Tel. YArds 7-3401

POVILAS I. RIDIKAS

8354 S. HALSTED STREET

Tel. YArds 7-1911

JURGIS F. RUDMIN

5319 S. LITUANICA AVE.

Tel. YArds 7-1138-1139

VASAITIS — BUTKUS

1446 S. 50th AVE. CHICAGO, ILL.

Tel. OLympic 2-1006

5% PER YEAR

Earn interest from date of deposit to date of withdrawal on Regular Passbook accounts.

INTEREST COMPOUNDED DAILY
PAID QUARTERLY
We pay highest rates permitted by law

ASSETS OVER \$175,000,000
RESERVES OVER \$15,700,000

STANDARD FEDERAL

SAVINGS and LOAN ASSOCIATION OF CHICAGO
4192 ARCHER AVENUE AT SACRAMENTO • CHICAGO, ILLINOIS 60632 • 847-1140
OFFICE HOURS • Monday, Tuesday, Thursday & Friday, 9 a.m. to 8 p.m.
Saturday 9 a.m. to 12 Noon • Wednesday, no business transacted.

MATO RAIŠUPIO knyga

DABARTIES KANKINIAI

Lietuvos vyskupų, kunigų ir tikinčiųjų kryžiaus kelias
pirmojoje ir antrojoje Sovietų okupacijoje

Jau atspausdinta 8-ju „Krikščionio Gyvenime“ knygų serijos tomu. Si 436 pusl., kietais viršeliais, su daugeliu iliustracijų knyga gaunama už 10.00 dol., perkant ją atskirai. „Krikščionio Gyvenime“ prenumeratoriams, išimties keliu, ji atiduodama už pusę kainos. Tai privilegija gali naudotis ir nauji prenumeratoriai. Užpildžiusieji ir atsintusieji šią atkarpėlę nurodytuju adresu gaus knygą paštu į namus.

A T K A R P Ė L Ė

„Krikščionio Gyvenime“ Administracijai
4545 West 63 Street
Chicago, Ill. 60629

☐ Prašau įrašyti mane į „Krikščionio Gyvenime“ prenumeratorių, atsiųsti M. Raišupio „Dabarties Kankinius“ už pusę kainos (\$5.00) ir siuntinėti ateityje išsirančias šios serijos knygas su 25% nuolaida.

☐ Prašau atsiųsti egz. „Dabarties Kankinių“.
☐ Siunčiu prenumeratos mokestį už „Dabarties Kankinius“ \$5.00.
☐ Siunčiu už egz. „Dabarties Kankinių“ \$
☐ Atsilyginsiu, gavęs knygas.

Vardas, pavardė

Nr. ir gatvė

Miestas ir valstybė

Zip Code

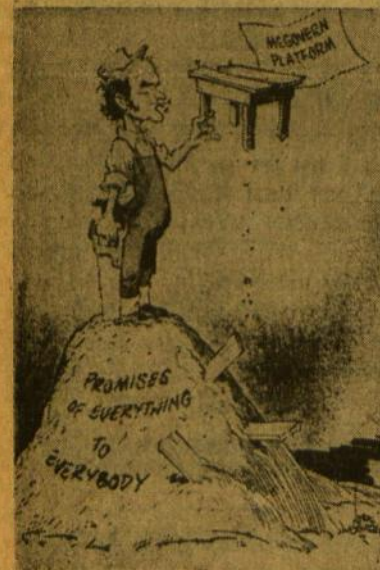

SPYGLIAI IR ROYGLIAI

REDAGUOJA DR. S. ALIŪNAS

DIDŽIOJI PAŽADŲ REIKŠMĖ

Kas žemėje būtų, jeigu niekas nieko nebežadėtų. Ypač šiais rinkiminiais metais padaugėja pažadų, tiek visi visko žada, kad net baisu, nes antraip visko turėdama žmogus bus sugadintas amžių amžiams. Pirmiausia, žinoma, tenka pradėti nuo prezidentorinių kandidatų. Štai, McGovernas, demokratiškai tiek daug žada pinigų, kad tiesiog žmonės nežinos, kur tuos pinigus dėti. Gi jo septintaeilis viceprezidentas Shriver, lietuviškai devintas vanduo nuo kiselius, irgi žada rojų ir visiems respublikonams galą. Ta proga tenka prisiminti dr. K. Sruogos pasakojimą apie Biržų perkrikštus, kurie į savo tikybą perejęs žadėdavo porą litų, o paskui neduodavo, nes esą tas tikėjimas perejęs žmonėms tiek daug duoda gėrybių, kad tie du litai tik nulis. Būsimasis prez.

Pažadų žmogelis ant pažadų kalnelio.

McGovern taip pat mano, kad jei tu tūkstančių visiems ir neduos, bet turint tokį prezidentą, kaip jis, nebebus reikalingi ir tūkstančiai.

Taigi būtų liūdna be žadėjimų. Štai Maskva pažadėjo Egiptui valdovą įsodinti Izraelio sostinėn dar pernykščiais metais, gi dabar visus ruskius Sadatas išsodino iš Egipto. Prieš kiek laiko Sov. Rusija buvo pasižadėjusi pralenkinti Ameriką, bet šiais laikais, matyt, kad galėtų pasistiprinti ir geriau lenktynėse dalyvauti, perka to supuvusio Amerikoj grūdus, iš kurių virs košė. Todėl Amerikoj ir šaukštų užsisakė.

Pažadėjimų apstu lietuviškuose plotuose. Štai, jau anksčiau buvo veiksmių pažadėta išleisti įvairių knygų angliai apie Lietuvą, apšiai metų po pažado, bet niekas dar niekur ty knygų nematė. Jonas Karvelis pasižadėjo išleisti kiekvieną knygą, kurios kas nors nupirks bent 300 egz., bet niekas taisy pažadais netiki, taigi taip kiekvienas sau ir leidžia knygas, vis pridėdamas iš savo, o ne iš Jono Karvelio kišenės.

Prieš kiek laiko išėjo laisvo žodžio mėnraštis. Mėnraštis laisvo žodžio, bet kadangi tas žodis tik sau, taip kitiems juo ir netenka pasinaudoti. Prieš kiek laiko buvo pasižadėjęs St. Pilka išspausdinti knygą apie teatrą, bet juk tam ir pažadai, kad žadėtum,

ypač dar teatrinius reikalus, kur visada sakoma, ne savo, bet kitų žodžiai. Dar prieš kiek laiko rašyt. Stasys Tamulaitis žadėjo kasmet Kultūros fondui po dvidešimkę, bet šiais laikais ne tik tu pažadų, bet ir paties žadėtojo niekur nebematyti. Visuomenė sutiktų ir su kompromisu, suk juos galas tuos dolerius, kad tik pats Tamulaitis atsirastų.

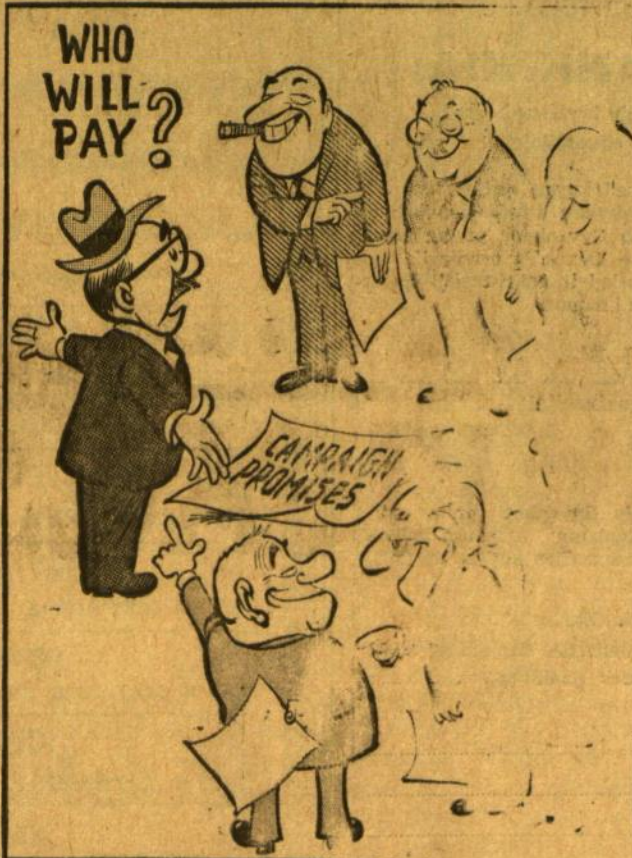
Pažadams nėra ribų, nes jie nieko nekainuoja. Taigi žadės aukoti Lietuvos fondui, žadės skaityti ir pirkti knygas, žadės atsilyginti už laikraštį, žadės LB su Alta seseriškai pinigais dalytis, žadės vaikui mokytis, o tėvai negerti ir nerūkyti. Ir kaip nežadėsi, kai dabar pažadų amžius, o visom kaimom, kylanč, pažadai vienintelis dalykas, kuris nieko nekainuoja. S. L.

LINKSMI SAKINIAI DR. J. GIRNIAUS PASKAITOJ MOKYTOJAMS DAINAVOJE

- Romantiškais laikais buvo mada džioga sirgti; dabar — eiti pas psichiatrą.
- Yra saugumo ir nuodėmė. Kitaip nenusidėtumėm.
- Pats biauriausias savęs apsiribojimas — kai iš visų moterų turi pasirinkti vieną.
- Nesvarbu, kad vaikai grįš iš stovyklos pametę kelnes ir apsikūlę; su tais, su kuriais apsikūlę, bus vėliau ir draugai.
- Nieko nėra graudesnio, kaip rašyti nekrologus jau seniai mirusių žmonių.
- Žmogus lieka vaiku tol, kol jį bari ir glostai.

Man visada moterys labiau patikdavo, visada su jom geriau sekdavosi, jų draugystė tebėra malonesnė.

Br. Raila

Pažadėti nėra sunku, bet svarbiausias rūpestis kas už visus pažadus mokės.

MOKYTOJŲ STUDIJŲ SAVAITĘ PRISIMINUS

Iš kunigo J. Vaišnio pamokslų

Dievas — ne vaistininkas.

Kunigas yra Dievo mikrofonas. Nedidelė nuodėmė, kad vyras su žmona susipyksta.

Priešdėlio galia

L. Eimantas, pamatęs užrašą "Dainavoje alkoholiniai gėrimai draudžiami", siūlė patobulinti kalbą, pridėdamas prie paskutinio žodžio priešdėlį ap-

Išsprendė sunkiausių uždavinių

Iš Los Angeles I. Medziukas sakė: "Turėjome 8-tame skyriuje visai nesimokanti, nedrausmingą ir nesuvaldomą mokinį, bet jis pats, mokslo metams besibigiant, išsikėlė į Chicago."

DR. A. KLIMO KALBOS PATARIMAI

— Ar apsimoka taisyti, jei vaikas, išardamas kokią garšą, aspiruoja. Taisomas vaikas gali mums įspirti.

— Gyvuliai — geriausi mokytojai. Avelė sako: mēē, o tu, vaikel, sakyk e, karvutė šaukia: mū-mū-mū, o tu sakyk ū.

TIKRAS PASITEISINIMAS

Vyras su draugais ilgokai, iš darbo grįždamas, užtruko karčiamoje ir bijo grįžti namo, galvodamas, kaip pasiteisinti. Stai ga jam atėjo gera mintis, ir jis paskambino žmonai:

— Brangioji, nemokė išpirkimo sumos, aš jau ištrūkau iš nelaisvės.

KNYGA IR TORTAS

"Jeigu ateis laikai, kad knyga reikės leisti kaip tortą gegužinėje iš varžytynių, tai gal geriau jos neleisti."

Br. Raila

SPAUDOS APŽIŪRINĖJIMAS

Lempa ir elektra

"Valstiečių Laikraštys" 20 gyventojų vardu St. Navickas rašo. "Mes, paprasti Šiaulių valstiečių medelyno gyventojai, esam papuolę į didelę bėdą. Prieš kurį laiką gyvenome vienišiuose. Elektros nebuvo, teko deginti žibala. Pripratę buvome taip, rodos, ir reikėjo. Užtai su didžiausiu azvugsu kėlėmės į gyvenvietę. Žmonės tik ir kalbėjo: "Gyvenvietėje elektra bus, radijo pasiklausysime, televizorių pažiūrėsime. Ir skalbti rąkom nereikės..."

Bet mūsų svajonės sprogo kaip muilo burbulas. Nematom elektros šviesos. Vėl teko griebtis žibalinio, kai kas žvakų prisipirko. Elektros linija praelina vos už 150 metrų, bet niekas nesiteikia prijungti. Kreipėmės į elektros tinklus. Ten mums trumpai atsakė:

— Projekto nėra. Kai bus, tada ir šviesa bus. Darbus nors šiandien galime pradėti.

Ruduo beldžiasi į duris. O mes lyg prieš šimtmetį gyvename. Ir kas taip ilgai galvoja tą projektą."

Apie vaises ir senatorius

"Dirvoje buvo rašoma apie LB surengtas vaises šio krašto senatoriams ir kongresmanams:

"Viena, čia lietuviai pasirodė toli atsilikę nuo šių dienų tikrovės. Lyg dar tebegyvename caro Nikolajaus laikais. Šiandien juokinga girtis kaloringais valgiais ir pyragais, riebiais saldumynais, kai jau plačiai viešumoje šaukiama dėl kalorijų ir cholesterolio pertekliaus."

Kad senatoriai buvo pasipiktinę maistu, tai liudija ten buvusi sėjė. Netrokė nei pusantros valandos, kaip pėpykę senatoriai su kongresmanais viską suvalgė ir vėliau atvykusius svečius teko

tik kava vaišinti. O, aišku, kai žmogus supykęs, tai visokių niekų prišneka. Taip ir su tais senatoriais. Prisivalgę kaloringų kepsnių ir pradėjo dėkoti ir prašyti kad ir kitais metais panašiai juos vaišintų. Gi bendruomenininkams ir amerikiečių reporteriams to tik ir reikėjo, tuoj į laikraščius su aprašymais.

Esą LB vadams nereikėjo ignoruoti lietuviškų valgių, kuriuos valgė lietuviai artojas per šimtus metų. Kodėl nebuvo galima ant vieno stalo padėti didelį puodą šalto mutinio? Jeigu buvo senatorių, pageidaujančių šiltesnių valgių, buvo galima turėti ir lengvai užbaltytos zacirkos. Gražių lietuviškų papročių visi senatoriai galėjo viską sėbėti iš vieno puodo. Tik įsivaizduokime, milijonai amerikiečių televizijoje stebi šį didingą vaizdą: apie stalus sustoje senatoriai, kongresmanai tiesia šaukštus ir, draugiškai kalbėdami apie seną lietuvių kultūrą, valgo visi iš to paties dubenio. Aišku, neskubėdami, mandagiai, stengdamiesi kaimyno alkūnės nepastumti, kad tradicinis lietuviškas valgis neišpiltų. Džiaugsmas ir pasididžiavimas užtvindytų lietuvių krūtines, gi amerikiečiai žiūrėdavo pavydėdai ir stebėdai, kad lietuviai išlaikė tokias garbingas tradicijas.

O pagal "Naujienas", bendruomenininkai tyčia suruošė šias "vaises" tik tris dienas prieš įvykstant didingai Pabaltiečių Konferencijai, kurioje turėjo gausiai dalyvauti senatoriai ir kongresmanai. Pasirodė, LB tikslas buvo priserti garbingus senatorius, kad šie susirgtų ir nedalyvautų konferencijoje. "Naujienos" neklydo. Nei vienas senatorius neatvyko pas pabaltiečius, be abejonės — visi sirgo. Tai, va, prie ko privedė Bendruomenės "vaisės".

Biblioteka su vokiškais, prancūziškais, kanadiškais ir amerikietiškais kūriniams.

Nekenksminga kronika

— Žmonės ir žvėrys. Tokio (Japonijoje) zoologijos sode, kad lankytojai galėtų geriau susipažinti su laisvėje gyvenančiais plėšriaisiais žvėrimis, pasikėlė vietomis. Čia laukiniai žvėrys laisvai bėgiojo, o lankytojai buvo vežiojami uždarytuose geležiniuose narvuose.

— Ūsų problema Brisbanės Australijos psichiatras dr. Neville Parker, padaręs prancūzų šeštame metiniame Australijos ir New Zealand psichiatrų kongrese. Ji tvirtina, kad beveik visi australai vyrai, kurie nešioja ūsus yra arba apsėsti tam tikros vienos idėjos (by a fixed idea), arba psichopatai, arba impotentai, girdi, tai rodo statistiniai duomenys. Jis pareiškė, kad dviejų metų laikotarpį stebint ūsotus Australijos vyrus, aiškėja, jog tik vienas iš šimto ūsočių, 16-45 m. amžiaus grupės, nepriklauso vienai iš tų kategorijų.

— Vagies nusivylimas. Marselyje, Prancūzijoje, vienas vagis iš batų krautuvės pavogė 200 batų. Koks jo buvo nusivylimas, kai ramioje vietoje patikrinęs patyrė, kad visi buvo tikrai kairės kojos batai.

— Pagerino katastrofą. Romoje įvyko automobilų katastrofa, skalpuotas.

tačiau abudu vairuotojai išliko sveiki, nors automobiliai ir nukentėjo. Tačiau greitai jie pradėjo vienas kitą kaltinti ir muštis. Su perskeltomis galvomis pusgyvių policija juos nugalbė į kalėjimo ligoninę.

— Rūpinasi profesija. Californijoje per 500 kolegijų mergaičių pasiūlė praveisti įstatymą, kad būtų leista viešai prostitucija.

PAMOKSLININKAS IR MOKYKLA

Pamokslininkas kalba, kad, atėjus dienai, griaus perkūnai, liesis lietus, drebs pasaulis. Mažas berniukas kreipėsi į motiną:

— Mamyt, tą dieną tikriausiai nebus mokyklos.

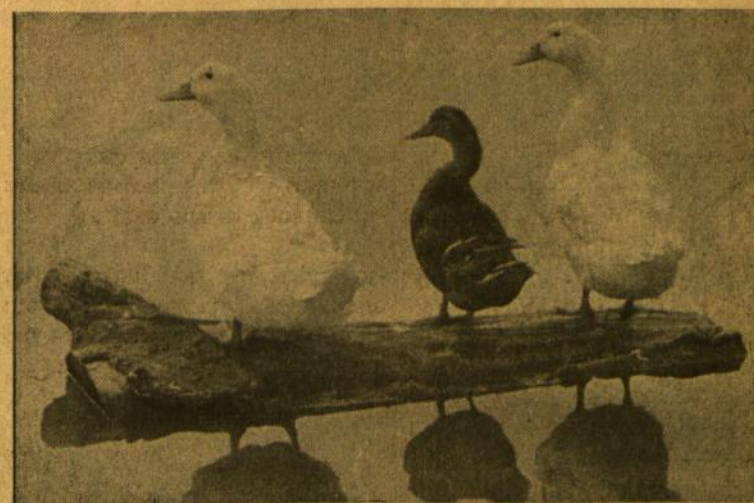
PAAIŠKEJO, KAD LIETUVIS

"Sandara" rugsėjo 22 d. numeryje paskelbė žinią: "Valdas Adamkus, Vidurinių rytų regiono U.S. Environmental Protekcijos agentūros administratoriaus pavaduotojas, yra Amerikos lietuvis, gyvenęs Chicagoje."

SENELIS IR INDENAI

— Jonukai, kodėl nežaidi indėnais su seneliu?

— Negaliu, nes jis yra nuskalpuotas.

Integracija Chicagos lietuviškam Marquette Parke. Nuotr. A. Gulbinskas

NARSUS TAUTIETIS

(Lietuvių fondo dešimtmečio proga)

Štai Lietuvių fondo šaunios sukaktuvės, Pastato didžiulis, kuris remia mus, O aš vis džiaugiuosi, jį nepakliuvęs, Atremiu, taip sakant, priešo puolimus.

Ir jei kada gundo Kazys Ambrozaitis Ar daktaras Razma draug su Baluku, Antanas Rėklaitis ar Jonas Valaitis, Aš tuoj patyliukais bufetan suku.

Tvirtina, kad fondas išveivai skirtas, Mums išsilaikyti laiko vandenuos, Na, o aš, prie sienos retkarčiais prispirtas, Jau sėkmingai metų dešimtį ginuos.

Ir aš taip kovoju, kaip retai kas gali, Niekas nugalėti nepajėgs, žinau, Ir daktaro Poškos kaldinto medalio Aš mažų mažiausia jau nusipelnau.

O jeigu pagauna iš kurių bent vienas, — Aš dar pagalvosiu, — tyliai atsakau Ir, tarytum Margis ten kokius Pilėnuos, Visada puolimą didį atlaikau.

Tas Lietuvių fondas sėja tūkstantinėm Ir per amžių amžius vis toliau jas neš, Betgi ne tas fondas yra geležinis, Bet jau geležinis tai tikriausiai aš.

Miklas Mužikas

PAGALVOKI, KĄ SAKAI

Mokytojas vaikams pasakoja, kad reikia pagalvoti, ką sakai, ir reikia, prieš ką sakant, suskaičiuoti ligi penkiasdešimt.

Kitą dieną mokytojas dirba chemijos kabinete ir daro bandymus. Jis girdi, kaip klasė murma, ir, kai atsigręžė, klasė pradėjo garsiai skaičiuoti:

— Vienas, dvidešimt penki, dvidešimt septyni, trisdešimt ir keturiasdešimt.

— Kas atsitiko? — nustebo mokytojas.

— Tavo švarkas dega, — sušuko vaikai.

MEDZIOTOJO LAIMIKIS

Stungutis parėjo iš medžioklės su tuščiu krepšiu. Žmona klausia jį:

— Juozai, o kur gi tavo laimikis?

— Ligoninėje, — atsakė medžiotojas.

KAIP NAMIE

Londono traukiny dženelmenas, išsimeidamas iš kišenės cigara ir atsiprašydamas, klausia šalia savęs sėdinčią nepažįstamą poniją, ar jis galis sau užsirūkyti.

— Galite, lygiai taip pat, kaip ir savo namuose, — atsako ponija.

— "All right", — burbteli dženelmenas, cigara atgal įsikildamas į kišenę.

ABSTRAKTISTAI

Grįžęs iš anapus geležinės uždangos menininkas pasakoja apie meno suklestėjimą sovietinėse respublikose, ypač "tarybų" Lietuvoje.

— Ar teko sutikti tenai dailininkų abstraktistų? — paklausė pranešėja vienas ilgaplaukis.

— O, taip, — atsakė menininkas. — Mačiau vieną gatvę einant ir paskui jį sekant du civiliška apsirėngusius socrealistus.....

— Ką daryti, jei mokytojo metodas netikęs, bet geri rezultatai?

St. Barzdukas

MINTYS PRAKALBOMS PAGERINTI

— Būdami 18 metų, mes žinome visus atsakymus, gi 60 m. būdami, susimaišome jau nuo klausimo.

— Blogiausia su šių laikų jaunimu yra tai, kad per daug miško yra perdirbta į garažus.

— Vaikai yra angelai, kurių aparniukai trumpėja, kai kojos ilgėja.

— Kas nieko nepergyvena, tas visus pergyvena.

— Jeigu kitų planetų gyventojai panašūs į mus, ar verta stengtis užmegzti su jais ryšį?

— Jaunystės klaidos dažniausiai pasmerkiamos tik todėl, kad senatvėje neįmanoma jų pakartoti.

— Nepiauk šakos, ant kurios pats sėdi. Piauk šakas, ant kurių sėdi kiti.

— Kandi šypsena gali būti ir bedantėje burnoje.

— Girkime blogus rašytojus, o geri, jeigu tik bus išleisti, ir taip gyvens.

— Jaunas rašytojas gerai žinojo du dalykus: kad jis yra gabus ir kad kiti — negabūs.

— Patirtis rodo, kad vis dėlto protingiau apie knygas kalba tie kritikai, kurie jas skaito.

Amerikiečių spauda taip vaizduoja Davis susitikimą su liaudim Maskvoje. — Paimk mane į Ameriką, komradka Angele Davis, aš noriu, kad ir mane kapitalistai taip skriaustų, kaip tave.